

โครงการวิจัยเรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณ

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

**People's Participation in Ecotourism Management around
Songkhla Lake Basin**

โดย

นางสาวบุษกร	ถาวรประสิทธิ์
นางเกศแก้ว	เจริญวิริยะภาพ
นางวิณา	ลีลาประเสริฐศิลป์
นางชูลีรัตน์	คงเรือง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัย
จากงบประมาณเงินแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2553
มหาวิทยาลัยทักษิณ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ก็เพราะการช่วยเหลือของหลายๆฝ่าย มหาวิทยาลัยทักษิณที่สนับสนุนเงินทุนสำหรับการวิจัย ประชาชนบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่/หัวหน้าส่วนงานองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่/หัวหน้าส่วนงานประจำอำเภอ เป็นต้น และนิสิตสาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ช่วยเก็บข้อมูลภาคสนาม

คุณความดีทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นจากงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทีแก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของชุมชนและศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งที่มีลักษณะด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 800 ชุด

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41-50 ปีมากที่สุด การศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ด้านครอบครัวส่วนใหญ่จะมีสถานภาพสมรส มีสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 4-6 คนมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิด ด้านสภาพเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพด้านเกษตรกร มีรายได้และรายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทมากที่สุด ส่วนใหญ่จะไม่เป็นสมาชิกขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง สำหรับการทดสอบความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีค่าเฉลี่ย 8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.07 ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆสามารถเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการได้รับประโยชน์ ด้านการปฏิบัติ ด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามและประเมินผล ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ รายจ่าย การเป็นสมาชิกองค์กร และความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สำหรับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชนอย่างเป็นทางการ เพื่อที่จะได้สร้างความเข้มแข็งขององค์กรตนเองแล้วการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆก็จะตามมา

Abstract

This research aims to investigate characteristics and potentials of ecotourism in selected communities, analyse factors related to people's participation and also explore how to develop local tourism in ecologically friendly way. Survey data were collected from 800 people who live in Songkhla Lake Basin.

It was found that most of the samples were female, aged 41-50 years old, attained primary and lower level of education. Most of them were married with 4-6 children and were local people. With respect to socioeconomic characteristics, the majority were agriculturists with income and expenditure from 5,001 to 10,000 baht. Most of them have not participated in any associations. The results also showed that their average of knowledge in ecotourism was 8 out of 10. People's participation was in a low level in all categories. Finally, the result from one-way ANOVA test proved that people's participation in ecotourism management varied significantly according to gender, education level, income, expenditure, association membership, and knowledge in ecotourism.

Some suggestions for policy implementation focus on people's participation. Local and government organisations should encourage and support local people in being part of any associations or establishing local organisations for ecotourism. This helps strengthen community cohesion and local development.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญ และที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
1.3 สมมุติฐานของการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน	5
2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	8
2.3 พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	11
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	28
3.1 รูปแบบของการวิจัย	28
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	30
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	34
บทที่ 4 ผลการศึกษา	35
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล	35
4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	76
5.1 สรุปผลการวิจัย	76
5.2 อภิปรายผล	80
5.3 ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	87

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
3.1	จำนวนชุมชนและกลุ่มตัวอย่าง	29
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	36
4.2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	39
4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	40
4.4	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	41
4.5	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ	44
4.6	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามอายุ	46
4.7	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา	49
4.8	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามสถานภาพสมรส	53
4.9	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว	55
4.10	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามภูมิตำนา	58
4.11	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามอาชีพ	60
4.12	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามรายได้	63
4.13	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามรายจ่าย	67
4.14	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามการเป็นสมาชิกองค์กร	70
4.15	ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	72

ฉ

สารบัญรูป

รูป		หน้า
2.1	แผนที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	14

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับว่ามีบทบาทสำคัญในการช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น จากผลของการกระจายรายได้ และการจ้างงานไปสู่คนในท้องถิ่น ทำให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพและมีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม รักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติและชุมชนไว้ได้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวอย่างดีและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตั้งอยู่บนฝั่งทะเลด้านทิศตะวันออกของภาคใต้ ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา อำเภอรัตภูมิ อำเภอรโนด อำเภอสทิงพระ อำเภอกวนเนียง อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอกลองหอยโง่ง จังหวัดพัทลุง และจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย อำเภอชะอวด และอำเภอหัวไทร เนื่องจากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตั้งอยู่ในบริเวณที่มีทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็มอยู่ใกล้เคียงกัน ทำให้มีทรัพยากรนั้นทนการอยู่อย่างเพียงพอต่อการตอบสนองการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านธรรมชาติ ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ ทะเลสาบสงขลาและอุทยานนกน้ำคูขุด ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยและหาดแสนสุขลำปำ ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ หาดแหวกเมือง แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านวัฒนธรรม ในพื้นที่จังหวัดสงขลา ได้แก่ ชุมชนเกาะยอ วัดจะทิ้งพระ วัดพะโคะ และตลาดน้ำคลองแห ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ศูนย์หัตถกรรมกะลามะพร้าวเมืองพัทลุง และศูนย์ศิลปหัตถกรรมรูปหนังบางแก้ว ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ กลุ่มศิลปหัตถกรรมอำเภอชะอวด และกลุ่มศิลปหัตถกรรมแกะหนังตะลุงอำเภอหัวไทร อย่างไรก็ตามจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการเจริญเติบโตของเมือง ทำให้เกิดปัญหาต่างๆในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อาทิเช่น ปัญหาความตื้นเขินของทะเลสาบ ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาปริมาณของสัตว์น้ำลดลง และปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบ ทั้งการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต ซึ่ง

แนวทางการแก้ไขปัญหายของภาครัฐ โดยใช้กลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนขนาดเล็กในทุกพื้นที่ เป็นการพัฒนาชุมชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับจุลภาคหรือระดับรากหญ้าจนถึงระดับชุมชนเมือง(พรณี จุฑานนท์ และคณะ. 2548:2) เพื่อให้มีการพัฒนาศักยภาพในการจัดการทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีคุณค่าเพิ่มมากขึ้น โดยจะเป็นการบริหารจัดการในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นความสำเร็จระดับจุลภาคหรือระดับรากหญ้า เพื่อส่งผลให้เกิดความสำเร็จในระบบมหภาคในอนาคต

จากสภาพและเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในประเด็นเกี่ยวกับ การศึกษาสภาพของชุมชนและศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมโดยความร่วมมือของชุมชน และเพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดและระดับประเทศ สำหรับเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพของชุมชนและศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 1.2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

- 1.3.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.3.2 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและภูมิลำเนา และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้ รายจ่าย การเป็นสมาชิกองค์กรและความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ใช้ในการศึกษากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แก่ จังหวัดสงขลา คือ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา อำเภอรัตนภูมิ อำเภอระโนด อำเภอสตงพระ อำเภอควนเนียง อำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอลงหอยโง่ง จังหวัดพัทลุงทั้งหมด และจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ อำเภอชะอวดและอำเภอหัวไทร

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การปฏิบัติ การได้รับประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

1.5.2 ใช้เป็นแนวทางในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน

1.5.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นต้น ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การปฏิบัติ การได้รับประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้ ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แก่ จังหวัดสงขลา คือ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา อำเภอรัตนภูมิ อำเภอระโนด อำเภอสตงพระ อำเภอควนเนียง อำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอนาหม่อม

อำเภอบางกล้า อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดพัทลุงทั้งหมด และจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ อำเภอชะอวดและอำเภอหัวไทร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แบ่งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำหรับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีผู้ให้ความหมายและลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้มากมาย ดังนี้

โรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (1971 อ้างถึงใน สุทรธรรณ จุณตศักดิ์ศรี, 2547 : 14) กล่าวว่าพลังในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในอำนาจอย่างกว้างขวาง
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับพวกที่รับผลกระทบซึ่งกระบวนการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรดังต่อไปนี้
  - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง
  - 2.2 การชักจูงและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ
  - 2.3 การตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธอันมีผลจากการประเมิน
  - 2.4 การสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจ
  - 2.5 การกระทำตามการตัดสินใจ

นเรศ สงเคราะห์สุข (2541: 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การวิจัย (การศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการจัดการผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

พัชรี พงษ์ศิริ(2541) ได้สรุปกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วม โดยอ้างอิงจากแนวคิดของ โทเฮน แอนด์ อ็พซอล์ฟ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision - making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2545 : 14) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆรวมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมถึงลดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน นอกจากนี้ยังแสดงได้แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 6 ระดับ โดยจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะมีจำนวนตรงข้ามกับระดับของการมีส่วนร่วม ยกเว้นในระดับการควบคุมโดยประชาชนที่มีทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน สามารถแสดงได้ดังนี้

1. การให้ข้อมูล เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชนเพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ แต่ไม่เปิดโอกาสให้มีการแสดงข้อคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ การทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม

2. การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน โดยที่ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้นและเพื่อให้ประเด็นในการประเมินผลชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจ การบรรยายให้ประชาชนฟังถึงกิจกรรมแล้วรับข้อคิดเห็น

3. การปรึกษาหารือ เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการและประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การเปิดกว้างรับข้อคิดเห็น

4. การวางแผนร่วมกัน เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่กว้างขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนและผลที่เกิดขึ้น ใช้สำหรับประเด็นที่ซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น กลุ่มที่ปรึกษา การเจรจา การมีอนุญาโตตุลาการ การประนีประนอม

5. การร่วมปฏิบัติ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

6. การควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมหรือเป็นการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ

พาลาก สิงหนเสนีและคณะ(2545 : 8) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนพัฒนาการรับรู้ สติปัญญา และความสามารถในการตัดสินใจกำหนดชีวิต จนถึง

ภาวะสุขภาพได้ด้วยตนเอง ตลอดจนถึงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของตนเอง การตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ สามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาต่างๆในท้องถิ่น

อรรถย ก๊กผล (2546 : 2-2) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมูลนิธิปริยญาโทนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สามารถสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆเกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

เบญญา จันทรและคณะ (2547: 17) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการอย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งถึงการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และดำเนินการปรับปรุงโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย

สุพรรณัน จุณตศักดิ์ศรี(2547: 15) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือพฤติกรรมที่แสดงออกต่อกิจกรรมต่างๆของแต่ละบุคคล โดยจะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นบ่อยครั้งเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและความผูกพันในการดำเนินกิจกรรม โดยมีความเห็นว่าทฤษฎีการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องพันกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนได้แสดงออกถึงการร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันในการดำเนินการ และติดตามผลการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดขึ้นบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

สิราณี สังคะพัฒน์(2548: 6-7) ได้นิยามว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การเข้าร่วมประชุม การร่วมเลือกแนวทางในโครงการและร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเกี่ยวกับโครงการ เช่น การประชาสัมพันธ์ การบริจาคเงินหรือสิ่งของ การเสียสละเวลา แรงงาน การดูแลรักษาความสะอาด เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์ที่ดีจากการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ทำให้ตนเองรู้สึกภูมิใจในสิ่งที่ตนได้รับจากโครงการทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรม เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับโครงการ การได้มีโอกาสเสนอความคิดเห็นและการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ การติดตามการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การปฏิบัติ การได้รับประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล

2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สำหรับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มีผู้ให้ความหมายและลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้มากมาย ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา(2548 : 17) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดีและมีมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ เป็นต้น

เบญญา จันทร และคณะ (2547 : 8) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยสามารถแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรม และ การท่องเที่ยวทางสังคม

วิมล จิโรจพันธ์และคณะ (2548 : 81) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน นอกจากนั้นลักษณะที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

1. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสัตว์ป่า
2. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้คนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆและได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด
3. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจหลักอยู่ที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและ/หรือวัฒนธรรมที่ยังคงความดั้งเดิมและบริสุทธิ์ ห่างไกลความเจริญแบบสังคมเมือง
4. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ให้มีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่

สิราณี สักกะพัฒน์ (2548 : 5) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้ และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ

กิตติมา คะเนิงกิจก่อง(2549: 9) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการที่จะร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้ ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2 - 4) ได้อธิบายของค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับผลประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษารักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้าจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะดังกล่าว จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจกลายเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ

ลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับความสนใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ในการเอาชนะธรรมชาติ ลักษณะเฉพาะนี้จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ใช้การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แม้ว่าจะมีความคาบเกี่ยวกันในพื้นที่ก็ตาม ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวธรรมชาติ จึงไม่ใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมด ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยวนั้นๆ ด้วย ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวต่างๆจึงมีบางส่วนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หรือแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งๆ อาจมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวแบบอื่นๆได้

จากลักษณะดังกล่าว สามารถอธิบายลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เพิ่มเติม ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบปกติ หรือแบบประเพณีนิยม ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และเน้นการส่งเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ใช่สิ่งตรงกันข้ามกับการท่องเที่ยวแบบคณะใหญ่ เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้ถูกจำกัดที่ขนาดของการท่องเที่ยว แต่จำกัดที่รูปแบบกิจกรรมและขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ นักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆสามารถทำลายสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกันหรือมากกว่า นักท่องเที่ยวคณะใหญ่หากปราศจากการจัดการที่ดี การจัดการกับการท่องเที่ยวคณะใหญ่ในทิศทางและภายใต้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ จัดเป็น Mass ecotourism

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่จำเป็นต้องเป็นการจัดการที่ง่ายราคาถูก มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยากลำบาก มีรายได้จากการท่องเที่ยวที่น้อย เพียงแต่มีการจัดการที่ดี มีการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประสานความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวและให้ประโยชน์ที่เหมาะสมตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกระดับและมีรายได้สูงเช่นกัน

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ความสำคัญในการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกมากกว่าการให้ความพึงพอใจอย่างไม่มีขอบเขตของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีการประสานความเข้าใจกันอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการ

2.3 พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สำหรับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในหัวข้อนี้จะอธิบายถึง ลักษณะทั่วไปทางภูมิศาสตร์ ลักษณะภูมิอากาศและภูมิประเทศ ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1) ลักษณะทั่วไปทางภูมิศาสตร์

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาข้อมูลจากสำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์(2553) ได้กล่าวถึงลักษณะต่างๆของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ดังนี้ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตั้งอยู่บนชายฝั่งด้านตะวันออกของภาคใต้ มีเนื้อที่ 9,807 ตารางกิโลเมตรหรือ 6,129,375 ไร่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นพื้นดินมีเนื้อที่ประมาณ 8,761 ตารางกิโลเมตรและส่วนที่เป็นพื้นน้ำมีพื้นที่ประมาณ 1,046 ตารางกิโลเมตร มีความกว้างจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกประมาณ 20 กิโลเมตร ส่วนความยาวจากทิศเหนือไปทิศใต้ ประมาณ 75 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา คือ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเดา อำเภอรัตนบุรี อำเภอระโนด อำเภอสทิงพระ อำเภอควนเนียง อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดพัทลุงทั้งหมด และจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ อำเภอชะอวดและอำเภอหัวไทร ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง

ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอปากพ่อง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอร่อนพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช
 ทิศใต้ ติดต่อประเทศมาเลเซีย
 ทิศตะวันออก ติดต่ออำเภอจะนะ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และทะเลอ่าวไทย
 ทิศตะวันตก ติดต่อเทือกเขาบรรทัด จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล

2.3.2) ลักษณะภูมิอากาศและภูมิประเทศ

สภาพภูมิอากาศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม

ตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จึงสามารถแบ่งฤดูกาลออกได้เป็น 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนกรกฎาคม ส่วนฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนมกราคม โดยฝนจะตกหนักมากที่สุดในเดือนพฤศจิกายน

ส่วนลักษณะภูมิประเทศของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาสูงบริเวณทิศตะวันตกและทิศใต้ของกลุ่มน้ำ ด้านตะวันตกจะเป็นแนวเทือกเขาบรรทัดที่ทอดตัวแนวเหนือใต้ตั้งแต่วัดรอยต่อระหว่างจังหวัดพัทลุงกับจังหวัดตรัง ลงมาถึงรอยต่อระหว่างจังหวัดสงขลากับจังหวัดสตูล ส่วนทางด้านทิศใต้เป็นแนวเทือกเขาสันกาลาศิริงบางส่วน ภูเขานี้ปกคลุมด้วยป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์จึงเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา สำหรับบริเวณด้านเหนือและด้านตะวันออกของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลจึงเกิดจากการทับถมของตะกอนทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งน้ำที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ซึ่งมีทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็มอยู่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์อยู่ตลอดเวลา

ดินแดนรอบๆ ทะเลสาบสงขลา ปัจจุบัน คือ พื้นที่ของจังหวัดพัทลุง อำเภอชะอวด อำเภอหัวไทร อำเภอระโนด อำเภอสทิงพระ อำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอสิงหนคร อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอรัตนภูมิ จากหลักฐานของแผนที่ของชาวต่างประเทศ พื้นที่บริเวณนี้ พ.ศ. 2000 มีลักษณะแตกต่างจากปัจจุบันมากพอสมควร โดยเฉพาะบริเวณอำเภอหัวไทร อำเภอระโนด อำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอสทิงพระ และอำเภอสิงหนคร บริเวณนี้แต่เดิมเป็นเกาะสองเกาะ คือพื้นที่ในส่วนอำเภอหัวไทรไปจนถึงอำเภอสิงหนครซึ่งเป็นเกาะขนาดใหญ่ ส่วนเกาะขนาดเล็กก็คือ "เกาะใหญ่" ในปัจจุบัน อันเกิดจากระดับน้ำที่ลดลงทำให้พื้นที่ดินเดิมได้ผิวน้ำไหลขึ้นมาเป็นภูเขาเดี่ยว ๆ ประกอบกับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดเอาทรายทะเลมาทับถมทางด้านซีกตะวันออกของภูเขา ทำให้เกิดสันทรายงอกออกไปเรื่อย ๆ ในขณะที่ซีกตะวันตกของภูเขาก็ก่เกิดดินตะกอนที่ลำน้ำสายสั้น ๆ คือ คลองนางเรียม คลองปากประ คลองลำป่า คลองท่าเคื่อ คลองอู่ตะเภา และแม่น้ำสายยาวที่พาดจากจังหวัดสตูลไหลออกทะเลที่บริเวณทะเลสาบตอนในในปัจจุบัน ทำให้แผ่นดินทั้งสองด้านงอกออกไปเรื่อย ๆ จนกลายเป็นเกาะขึ้น ซึ่งภายหลังเกาะนี้ก็ได้ออกมาเป็นที่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินเป็นชุมชนหนาแน่นเพราะมีความเหมาะสมที่จะเป็นท่าเรือ และสามารถกำบังลมได้เป็นอย่างดี

แม้แผ่นดินทางด้านทิศเหนือจะงอกออกไปจนคิดเป็นแผ่นดินเดียวกันแล้ว บริเวณเกาะซึ่งพัฒนาเป็นแหลมก็ยังคงเป็นชุมชนที่หนาแน่นยิ่งขึ้น เมื่อน้ำในทะเลสาบตอนในเปลี่ยนเป็นน้ำจืด เพราะได้รับอิทธิพลจากน้ำในลำคลองที่ได้กล่าวถึงข้างต้นมากกว่าน้ำทะเล พื้นที่โดยรอบของทะเลสาบจึงเริ่มกลายเป็นพื้นที่เพาะปลูก เนื่องจากบริเวณนี้มีดินตะกอนทับถมกันมากซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูก จึงกลายเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้ โดยเฉพาะบริเวณฝั่งตะวันตก หรือพื้นที่ของจังหวัดพัทลุงในปัจจุบัน ขณะเดียวกันทะเลสาบที่เกิดขึ้นก็เป็นแหล่งของสัตว์น้ำนานาชนิดด้วย

ส่วนบริเวณตอนบนหรือแถบต้นน้ำเชิงเขาก็เป็นเขตป่าที่มีป่าดงดิบขึ้นปกคลุมหนาแน่น จึงมีผลผลิตจากป่าจำนวนมาก เช่น หวาย ไม้ไผ่ สมุนไพร งามข้าง เครื่องหนัง เขาสัตว์ และของป่า อื่น ๆ ซึ่งของพวกนี้พ่อค้าชาวจีนและอินเดียต้องการมาก พ่อค้าชาวจีนและอินเดียจึงเดินทางเข้ามาค้าขาย และนำเอาอารยธรรมเข้ามาเผยแพร่ในบริเวณคาบสมุทรมาลายูและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทะเลสาบสงขลา สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ ดังแสดงในรูป 2.1

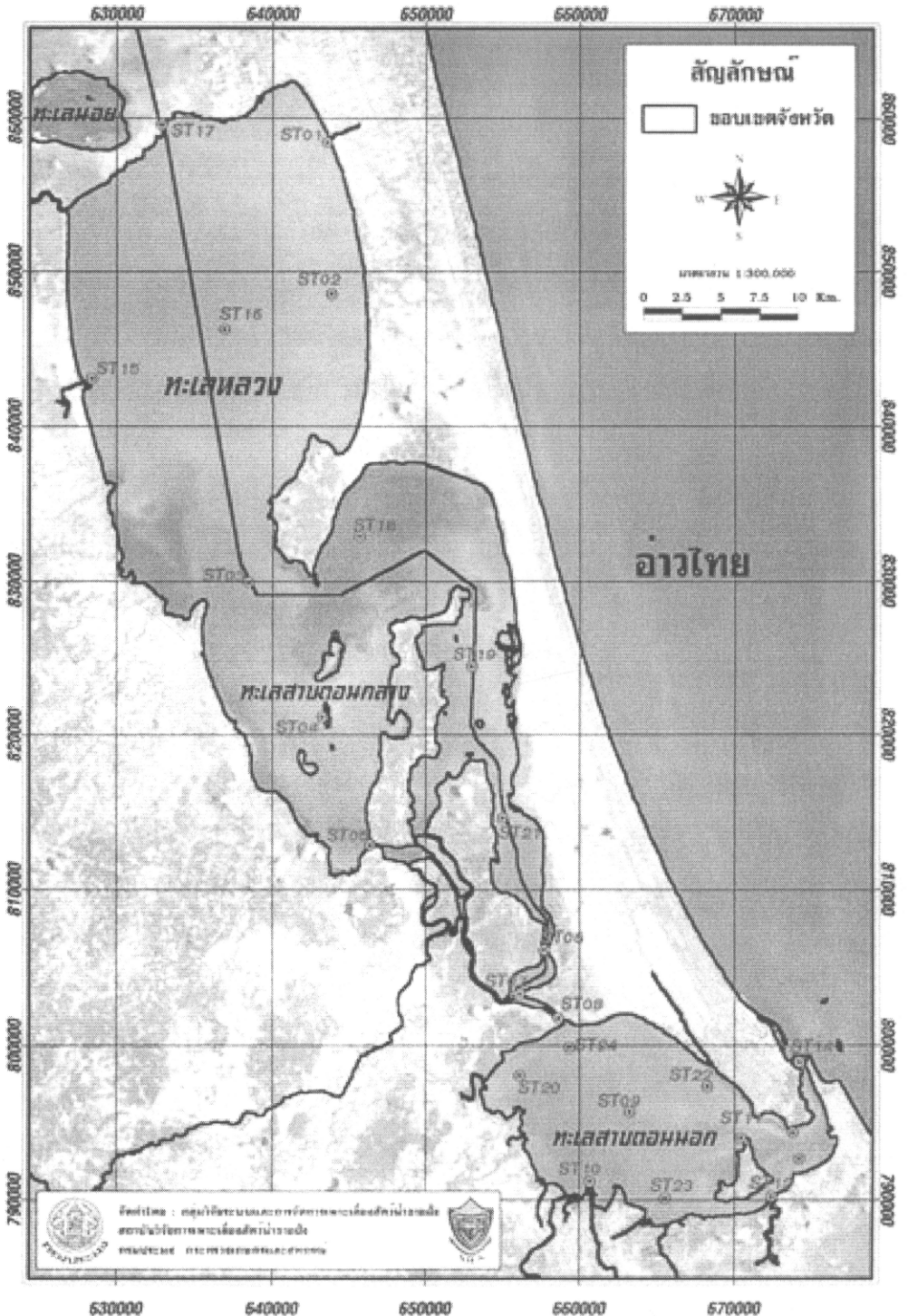
1. ทะเลน้อย อยู่ตอนบนสุดมีพื้นที่ประมาณ 28 ตารางกิโลเมตร ความลึกเฉลี่ยประมาณ 1.5 เมตร เป็นทะเลสาบน้ำจืดโดยแยกส่วนกับทะเลสาบ โดยมีคลองนางเรียบเชื่อมต่อระหว่างทะเลน้อยกับทะเลหลวง ทิศตะวันตกของทะเลน้อยเป็นส่วนของจังหวัดพัทลุง ทิศเหนือเป็นส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราชและทิศตะวันออกจรดอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ทะเลน้อยเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีพืชน้ำนานาชนิดขึ้นอยู่โดยรอบ มีป่าพรุขนาดใหญ่ มีวัชพืชรากผักตบชวากกจูด และยังเป็นแหล่งของนกน้ำนานาพันธุ์ทั้งที่ประจำถิ่นและที่อพยพมาจากแหล่งอื่น

2. ทะเลหลวง (ทะเลสาบสงขลาตอนบน) เป็นส่วนของทะเลสาบสงขลาถัดจากทะเลน้อยลงมาจนถึงเกาะใหญ่ อำเภอกระเสสินธุ์ เป็นห้วงน้ำกว้างใหญ่ที่สุดมีพื้นที่ประมาณ 458.80 ตารางกิโลเมตร ความลึกประมาณ 2 เมตร ในอดีตเป็นท้องน้ำจืดขนาดใหญ่ แต่ในบางปีมีการรุกตัวของน้ำเค็มค่อนข้างสูงในช่วงฤดูแล้ง

3. ทะเลสาบ (ทะเลสาบตอนกลาง) อยู่ถัดจากทะเลหลวงลงมา ตั้งแต่บริเวณแนวเกาะใหญ่ทางใต้ไปบรรจบกับเขตอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง อำเภอสติงพระจนถึงบริเวณปากพร อำเภอสิงหนครจังหวัดสงขลามีพื้นที่ประมาณ 377.20 ตารางกิโลเมตร ความลึกประมาณ 2 เมตร เป็นส่วนของทะเลสาบที่มีเกาะมากมาย เช่น เกาะสี่ เกาะห้า เกาะหมาก เกาะนางคำ พื้นที่ส่วนนี้เป็นการผสมผสานของน้ำเค็มและน้ำจืดจึงทำให้มีสภาพเป็นทั้งน้ำจืดและน้ำกร่อย ในช่วงที่เป็นน้ำจืดจะมีพืชรากคลุมโดยทั่วไป

4. ทะเลสาบสงขลา (ทะเลสาบสงขลาตอนนอก) เป็นส่วนของทะเลสาบตอนนอกสุดที่เชื่อมต่อกับอ่าวไทย มีพื้นที่ประมาณ 182 ตารางกิโลเมตร ความลึกประมาณ 1.5 เมตร ยกเว้นช่องแคบที่ติดต่อกับทะเลอ่าวไทย ซึ่งเป็นช่องเดินเรือมีความลึกประมาณ 12 - 14 เมตร ทะเลสาบส่วนนี้เป็นบริเวณที่มีน้ำเค็ม แต่บางส่วนในช่วงฤดูฝนจะเป็นน้ำกร่อย และได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้น

น้ำลง บริเวณทางตอนใต้มีพื้นที่ป่าชายเลนปกคลุมโดยทั่วไป แต่ปัจจุบันถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

รูป 2.1 แผนที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

(ข้อมูลภาพจาก สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
สืบค้นจาก <http://www.sklonline.com/images/st.jpg> เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2553)

2.3.3) ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

การประกอบอาชีพของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแต่ละบริเวณมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพทางกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ประชาชนมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ในลุ่มน้ำเพื่อการดำรงชีพหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรกรรมรูปแบบต่างๆ

การทำนา เป็นอาชีพดั้งเดิมของคนในลุ่มน้ำแห่งนี้ โดยมีการทำในที่ลุ่มโดยทั่วไปและบริเวณชายขอบพรุ บริเวณที่มีการทำนาข้าวที่สำคัญในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบ ได้แก่ พื้นที่ราบตอนกลางของจังหวัดพัทลุง และพื้นที่ในคาบสมุทรสทิงพระ อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปพื้นที่นาข้าวได้ลดลงตามลำดับโดยมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งวิธีการทำนาและตำแหน่งพื้นที่ทำนาอย่างมาก จากเดิมที่มีการทำนาปีทั้งในพื้นที่ลุ่มและชายขอบพรุ โดยใช้วิธีการง่ายๆ ใช้แรงงานคนและสัตว์และใช้ปุ๋ยที่ได้จากแหล่งธรรมชาติ มาเป็นการทำนาที่มีการพึ่งพิงเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น มีการพัฒนาระบบชลประทาน มีการใช้ข้าวพันธุ์ใหม่ ใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีและเครื่องจักรกลมากขึ้น ทั้งรถไถนาและรถเกี่ยวข้าว อย่างไรก็ตามการทำนาได้ลดลงอย่างมากในหลายพื้นที่อื่นเนื่องจากปัญหาการเกิดน้ำท่วมหรือฝนแล้ง อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงที่นาไปเป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น นากุ้ง สวนยางพารา ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

การทำประมง ประชาชนที่อาศัยอยู่รอบๆ ทะเลสาบสงขลาโดยเฉพาะที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมทะเลสาบและแหล่งน้ำต่างๆ ดำรงชีวิตด้วยการทำประมงมาอย่างยาวนาน แม้ในปัจจุบันผู้คนเหล่านี้จำนวนไม่น้อยยังใช้ประโยชน์จากทะเลสาบสงขลาเพื่อทำการประมง วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการทำประมงได้เปลี่ยนแปลงจากการใช้เครื่องมือง่ายๆ ที่ผลิตขึ้นมาจากวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น มาใช้เครื่องมือที่หาซื้อได้ง่ายในท้องตลาดและมีประสิทธิภาพมากกว่า รวมทั้งการใช้เครื่องมือประมงชนิดทำลายล้าง เช่น อวนรุน ขาเบือ โพงพางและเครื่องช้อนปลา จนทำให้เกิดปัญหาตามมาจนถึงขั้นวิกฤต ซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้ลดน้อยลงมาก จนชาวบ้านบางส่วนต้องเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับจ้าง ทำงานโรงงาน เป็นต้น คนเหล่านี้ส่วนมากเข้ามาทำงานในตัวเมืองหรือชุมชน สำหรับชาวประมงพื้นบ้านในทะเลน้อยบางส่วนได้เปลี่ยนอาชีพไปจับเรือนำนักท่องเที่ยวชมทะเลน้อย และทำการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ นักท่องเที่ยว

การทำนากุ้ง การประกอบอาชีพทำนากุ้งเริ่มมีการทำในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 และได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา และอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาทั้งธุรกิจการเพาะพันธุ์กุ้งและการเลี้ยงกุ้ง ต่อมาพื้นที่นากุ้งได้ขยายตัวไปยังบริเวณอื่นรอบๆ ทะเลสาบสงขลา โดยเฉพาะการขยายตัวไปยังแหล่งน้ำจืดซึ่งเคยเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัดสงขลาและพัทลุง แรงจูงใจสำคัญที่สุดที่ทำให้เกษตรกรหันมาลงทุนทำนากุ้งกันมากคือ รายได้ดี ในขณะที่เดียวกันก็มีความเสี่ยงสูงในการลงทุน อีก

ทั้งการทำอย่างไม่วิธีมีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากอย่างไรก็ตามในระยะหลังการทำนากุ้ง
ประสบปัญหา มาก นากุ้งบางส่วนถูกทิ้งร้างและเป็นไปได้ว่าจะมีนากุ้งร้างมากขึ้นในอนาคต

การเลี้ยงปลา ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีทั้งการเลี้ยงปลาน้ำจืดและปลาน้ำกร่อย ส่วน
ใหญ่เป็นการเลี้ยงปลาในกระชัง มีบ้างที่เลี้ยงในบ่อดิน มีปลาหลายชนิดที่นิยมเลี้ยงในกระชังทั้งใน
บริเวณคลองและในทะเลสาบสงขลา ปลาที่นิยมเลี้ยงมากที่สุดก็คือ ปลากระพงขาว ซึ่งเป็นปลาน้ำ
กร่อยเลี้ยงกันมากในเขตอำเภอเมือง อำเภอสิงหนคร และอำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา ปลาน้ำจืด
ที่นิยมเลี้ยงในกระชัง ได้แก่ ปลานิลแดงและปลาทับทิม มีเลี้ยงกันมากในบริเวณคลองปากรอ คลอง
หลวง และคลองชะแล้ การเลี้ยงปลาในบ่อดินทำกันบ้างในบริเวณขอบพรุ ทั้งในอำเภอหัวไทร
อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และอำเภอระโนด จังหวัด
สงขลา ปลาที่นิยมเลี้ยงมาก คือ ปลาดุก ทั้งที่เป็นปลาดุกอุยจากธรรมชาติ และปลาดุกอุยผสม

การทำสวนผลไม้และยางพารา ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่นิยมปลูกกันมากมาตั้งแต่อดีต
และมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นทุกๆปี เนื่องจากราคา
ยางค่อนข้างดีจึงสร้างรายได้ที่ดีแก่เกษตรกร พื้นที่ที่มีการปลูกยางพารามากที่สุดคือลุ่มน้ำย่อย
คลองอู่ตะเภา สำหรับการทำให้สวนผลไม้ในกลุ่มน้ำนิยมทำแบบพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก โดยการทำ
สวนแบบผสมผสาน ซึ่งปลูกพืชหลายชนิดผสมผสานกันในแหล่งเดียวกันแล้วแต่ความเหมาะสม
ของพื้นที่และความต้องการ นอกจากนี้ในบางพื้นที่ยังพบมีการทำไร่นาสวนผสมโดยการยกร่องเพื่อ
การปลูกไม้ผลหลากหลายชนิดและมีการขุดคูระหวางร่องใช้สำหรับเลี้ยงปลา

การทำผลิตภัณฑ์กระจุย ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณทะเลน้อยและพรุควนเคร็งบางส่วนมี
การทำหัตถกรรมกระจุยมาตั้งแต่ในอดีต เนื่องจากกระจุยเป็นพืชที่พบมากในพื้นที่ดังกล่าว ใน
สมัยก่อนชาวบ้านมักจะสานกระจุยเพื่อทำเป็นของใช้ต่างๆ ต่อมาได้มีการพัฒนาการผลิตเป็น
ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมรูปแบบต่างๆที่หลากหลายขึ้นและมุ่งเพื่อป้อนตลาดเป็นสำคัญ สร้างรายได้
ให้แก่ชาวบ้านจำนวนมากทั้งที่เป็นอาชีพเสริมและอาชีพหลัก

นอกจากอาชีพทางการเกษตรแล้ว ยังมีอาชีพในด้านอื่นๆ อาทิเช่น การค้าส่งและค้า
ปลีก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการค้าสัตว์น้ำจะมีพ่อค้าแม่ขาย ทั้งค้าส่งและค้าปลีกมาติดต่อรับซื้อสัตว์น้ำ
จากการประมงของเกษตรกรไปจำหน่ายทั้งในพื้นที่และต่างจังหวัด การบริการซึ่งนับว่าเป็นอีกหนึ่ง
อาชีพที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยเฉพาะการท่องเที่ยว ซึ่งพื้นที่รอบทะเลสาบสงขลามีแหล่ง
ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย ซึ่งบางแห่งมีชื่อเสียงระดับโลกก็ได้ เช่น หาดสมิหลา อุทยานนก
น้ำทะเลน้อย อุทยานเขาปู่ - เขาย่า ถ้าพระคูหาสวรรค์ หาดแสนสุขลำปำ เกาะสี่เกาะห้า เขาตั้งกวน
เกาะขือ เป็นต้น

2.3.4) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(2553) ได้จัดรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาซึ่งครอบคลุมพื้นที่ใน 3 จังหวัด คือ จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุงและจังหวัดนครศรีธรรมราช มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในพื้นที่จังหวัดสงขลา

แหลมสมิหลา อยู่ในเขตเทศบาลเมือง ห่างจากตลาดทรัพย์สิน(ตลาดสดเทศบาล)ประมาณ 2.5 กิโลเมตร มีหาดทรายขาวสะอาด ทิวสนร่มรื่น รูปปั้นนางเงือกอันเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสงขลา และรูปปั้นหนูแมว โดยรอบบริเวณได้จัดสวนหย่อมไว้ดูร่มรื่นเหมาะเป็นที่นั่งพักผ่อนยามเย็น เมื่อมองออกไปในทะเลจะเห็น เกาะหนูเกาะแมว อันเป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งของแหลมสมิหลา ที่มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า “มีพ่อค้าชาวจีนผู้หนึ่งคุมเรือสำเภาเดินทางมาค้าขายระหว่างจีนกับสงขลาเป็นประจำ วันหนึ่งพ่อค้าผู้นี้ได้ซื้อหมากับแมวลงเรือไปเมืองจีนด้วย หมากับแมวอยู่บนเรือนานๆ เกิดความเบื่อหน่ายจึงปรึกษาวาณิชการที่จะกลับบ้าน หมากับแมวได้ทราบว่ามีดวงแก้ววิเศษที่ทำให้ไม่จมน้ำ แมวจึงคิดอุบายโดยให้หนูไปขโมยแก้ววิเศษของพ่อค้ามา และหนูขอหนีขึ้นฝั่งไปด้วย ทั้งสามว่ายน้ำหนีลงจากเรือโดยที่หนูนอมดวงแก้วเอาไว้ในปาก ขณะนั้นหนูนึกขึ้นได้ว่าถ้าถึงฝั่งหมากับแมวคงจะแย่งเอาดวงแก้วไปจึงคิดที่จะหนี ฝ่ายแมวซึ่งว่ายน้ำตามหลังมาก็คิดเช่นกัน จึงว่ายน้ำรีไปหาหนู หนูตกใจว่ายน้ำหนีไม่ทันระวังตัว ดวงแก้ววิเศษที่อมไว้จึงตกลงจมหายไปใต้น้ำ หนูและแมวต่างก็หมดแรงจมน้ำตายกลายเป็นเกาะหนูเกาะแมวอยู่ที่อ่าวหน้าเมือง ส่วนหมาตะเกียกตะกายว่ายน้ำไปจนถึงฝั่งและสิ้นใจตายด้วยความเหน็ดเหนื่อยกลายเป็นหินบริเวณเขาดัง กวนอยู่ริมอ่าวสงขลา ดวงแก้ววิเศษที่หล่นจากปากหนูแตกละเอียดกลายเป็นหาดทรายแก้วอยู่ทางด้านเหนือของแหลมสน”

แหลมสนอ่อน อยู่บริเวณแหลมสมิหลา ร่มรื่นไปด้วยทิวสนทะเล บริเวณปลายแหลมเป็นที่ประดิษฐานอนุสาวรีย์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งก่อตั้งโดยกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติในทะเลจังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพอันเกี่ยวเนื่องกับการปกครอง ร่วมกับกองทัพเรือ สร้างเมื่อปี พ.ศ.2530เพื่อให้ชาวเรือได้สักการะบูชาก่อนออกไปประกอบอาชีพในทะเล บริเวณแหลมสนอ่อนมีประติมากรรมพญานาคพันน้ำ ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมมาถ่ายรูปเป็นที่ระลึก ประติมากรรมพญานาคนี้แบ่งออกเป็นสามส่วนตั้งอยู่สถานที่ต่างกัน ส่วนหัวอยู่ที่แหลมสนอ่อน ส่วนลำตัวหรือสะดือพญานาคอยู่ที่แหลมสมิหลา ส่วนหางอยู่ที่ถนนชลาทัศน์-หาดสมิหลา จากแหลมสนอ่อนสามารถชมทัศนียภาพอันสวยงามของทะเลสาบสงขลา และมองเห็นเกาะหนูได้ใกล้และชัดที่สุด รอบ ๆ บริเวณมีที่นั่งพักผ่อนยามเย็นสำหรับประชาชน

เขาดังกวน เป็นภูเขาลูกเล็ก ๆ ตั้งอยู่บริเวณปลายแหลมในตัวเมืองสงขลา ทางไปแหลมสนอ่อน บนยอดเขาดังกวนเป็นที่ประดิษฐานเจดีย์พระธาตุคู่มืองสงขลา ซึ่งสร้างในสมัยอาณาจักรนครศรีธรรมราช เป็นศิลปะสมัยทวารวดี ในเดือนตุลาคมของทุกปีจะมีพิธีห่มผ้าองค์เจดีย์ ประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว และยังสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของเมืองสงขลาและทิวทัศน์สองทะเลคือทะเลอ่าวไทยและทะเลสาบสงขลา และก่อนถึงยอดเขาดังกวนจะมีศาลาวิหารแดง (พลับพลาที่ประทับ) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้พระยาวิเชียรคีรี(ชม) ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลาในสมัยนั้น สร้างพลับพลาขึ้นถวายตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ.2431 บริเวณด้านล่างเขาดังกวนมีลิงอาศัยอยู่จำนวนมาก เทศบาลนครสงขลา สร้างลิฟท์ขึ้นเขาดังกวน และเปิดให้บริการเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2546

เขาเก้าเส้ง ห่างจากหาดสมิหลาประมาณ 3 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางไปสถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งแห่งชาติ มีตำนานเล่าถึงเขาเก้าเส้ง หรือที่เรียกกันในภาษาพื้นเมืองว่า “หัวนายแรง” ว่า “ครั้งนั้นทางเมืองนครศรีธรรมราชกำหนดบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในเจดีย์และจัดงานเฉลิมฉลองใหญ่โต บรรดา 12 หัวเมืองปักษ์ใต้ต่างก็นำเงินทองไปบรรจุในพระบรมธาตุ เมืองที่นายแรงเป็นเจ้าของก็เป็นเมืองขึ้นนครศรีธรรมราชด้วย ประกอบกับนายแรงมีความศรัทธาในพุทธศาสนา จึงขนเงินทองเป็นจำนวนมากถึงเก้าแสนบรรทุกเรือสำเภา พร้อมด้วยไพร่พลออกเดินทางไปเมืองนครศรีธรรมราช ขณะกำลังเดินทางเรือสำเภาถูกคลื่นลมซัด จึงเข้าจอดเรือที่ชายฝั่งหาดทรายแห่งหนึ่ง เพื่อซ่อมแซมเรือ พอได้ทราบข่าวว่าทางเมืองนครศรีธรรมราชได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเสร็จแล้ว นายแรงเสียใจมาก จึงให้ไพร่พลขนเงินทองบรรจุไว้บนยอดเขาลูกหนึ่ง สั่งให้ลูกเรือตัดหัวของตนไปวางไว้ที่ยอดเขา นายแรงกลั้นใจตาย ลูกเรือต้องจำใจตัดหัวเจ้านายไปวางไว้บนยอดเขาตามคำสั่ง เขาลูกนี้ภายหลังเรียกว่า “เขาเก้าแสน” เรียกเพี้ยนไปเป็น “เก้าเส้ง” ก่อนหินที่ปิดทับบนยอดเขาเรียกว่า “หัวนายแรง” ชาวบ้านเชื่อว่าดวงวิญญาณของนายแรงยังเป็นปู่โสมเฝ้าทรัพย์มาจนทุกวันนี้”

วัดมณีมาวาส หรือวัดกลาง อยู่ที่ถนนไทรบุรี อำเภอเมืองสงขลา เป็นวัดใหญ่และสำคัญที่สุดในจังหวัดสงขลา อายุ 400 ปี สร้างตอนปลายอยุธยา เดิมเรียกว่าวัดยายศรีจันทร์ กล่าวกันว่ายายศรีจันทร์ คหบดีผู้มั่งคั่งในเมืองสงขลาได้อุทิศเงินสร้างขึ้น ต่อมาเป็นผู้สร้างวัดเลียบ ทางทิศเหนือ และวัดโพธิ์ ทางทิศใต้ ชาวสงขลาจึงเรียกวัดยายศรีจันทร์ว่า “วัดกลาง” และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดมณีมาวาส” โดยพระเจ้าองค์ยาเชอกรมหมื่นวชิรญาณวโรรสครราวเสด็จเมืองสงขลาเมื่อ พ.ศ. 2431 ในวัดมีโบราณสถานที่น่าสนใจหลายแห่ง อาทิ พระอุโบสถ สร้างสมัยรัชกาลที่ 1 เป็นศิลปะประยุกต์ไทย-จีน ภายในมีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์ เช่น ภาพท่าเรือสงขลาที่หัวเขาแดงที่มีการค้าขายกันคึกคัก ชุ่มประดู เป็นศิลปะจีนกับยุโรป และมีพิพิธภัณฑ “ภัทร

ศิลป์” เป็นที่เก็บพระพุทธรูป วัตถุโบราณ ซึ่งรวบรวมมาจากเมืองสงขลา สทิงพระ ระโนด ซึ่งเป็นหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ควรค่าแก่การศึกษา

ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา เมืองสงขลาเป็นเมืองที่เงียบสงบ ชาวเมืองมีวิถีความเป็นอยู่เรียบง่าย ต่างจากหาดใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าของจังหวัด มีตึกเก่าโบราณที่ยังคงความสมบูรณ์ สร้างแบบชิโน-โปรตุกีส ตามถนนนครใน นครนอก นางงาม และยะลา มีศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา เป็นอาคารแบบจีน ตั้งอยู่ที่ถนนนางงาม สร้างขึ้นมาพร้อมกับการสร้างเมืองสงขลา และที่ถนนนางงาม ยังเป็นแหล่งอาหารพื้นเมืองและขนมไทย ๆ ฝีมือชาวบ้านให้เลือกซื้อหาเป็นของฝาก เช่น ขนมต้มปะนี ทองม้วน ทองพลับ หรือเต้าฮวยที่ขายมากกว่า 50 ปี ที่ตรงข้ามศาลหลักเมือง และยังมีข้าวตู ฝีมือดั้งเดิมให้ได้ลิ้มลองอีกด้วย

น้ำตกโตนงาช้าง อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่งในภาคใต้ อยู่ห่างจากอำเภอหาดใหญ่ประมาณ 28 กิโลเมตร ไปตามเส้นทางหาดใหญ่-รัตภูมิ ถึงหลักกิโลเมตรที่ 13 เลี้ยวซ้ายที่บ้านหูแร่ 13 กิโลเมตร น้ำตกโตนงาช้างมี 7 ชั้น ชั้นที่สวยงามและเป็นชื่อของน้ำตกคือ ชั้นที่ 3 สายน้ำตกไหลแยกกันมาในลักษณะคล้ายงาช้างแยกเป็น 2 ทาง การจะเดินเที่ยวน้ำตกทั้ง 7 ชั้น ต้องใช้เวลาเกือบ 3 ชั่วโมง เพราะทางขึ้นน้ำตกค่อนข้างชัน

เกาะยอ เป็นเกาะเล็ก ๆ ในทะเลสาบสงขลา เดินทางโดยข้ามสะพานติณสูลานนท์ ไปตามเส้นทาง จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 407 และเลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวง 4083 ทางไปอำเภอสิงหนคร เกาะยอมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 9,275 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นไหล่เขาและที่ราบตามเชิงเขาเหมาะแก่การเกษตรกรรม บนเกาะยอมีการทำสวนผลไม้แบบสุ่มรุ้ม หมายถึงผลไม้จะผลัดกันให้ผลผลิตตลอดปี เช่น ส้มโอ มะพร้าว ขนุน ผลไม้ที่มีชื่อของเกาะยอคือ จำปาละ ลักษณะคล้ายขนุน แต่ลูกเล็กกว่า สามารถนำไปทอดเหมือนกล้วยแขก หรือจะกินสดก็ได้ และผ้าทอเกาะยอ เป็นผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมจากผู้นิยมสวมใส่ผ้าไทย มีลายที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ลายราชวงศ์ ดอกพิกุล ดอกพะยอม เนื้อผ้าดูแลร้งง่าย นอกจากนั้นเกาะยอยังเป็นแหล่งเลี้ยงปลา กะพงขาวในกระชังในทะเลสาบสงขลาอีกด้วย สิ่งที่เชิดหน้าชูตาเกาะยอมากอีกอย่างก็คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา ซึ่งได้รวบรวมและจัดแสดงศิลปวัตถุและโบราณวัตถุ รวมทั้งวิถีชีวิตของชาวใต้ไว้เป็นหมวดหมู่ ทั้งหมดอยู่ภายใน พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา

ตลาดน้ำคลองแห ตั้งอยู่ที่ท่าน้ำวัดคลองแห ตำบลคลองแห นอกตัวเมืองหาดใหญ่ไปเล็กน้อย เป็นตลาดน้ำแห่งแรกและแห่งเดียวของภาคใต้ แม้เป็นตลาดน้ำเกิดใหม่ แต่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว มีอาหารพื้นบ้านหลากหลายทั้งอาหารไทย มุสลิม รวมทั้งผลไม้ และสินค้า

พื้นเมืองนานาชาติ มีเรือพายนับร้อยลำพายมาจอดเรียงรายให้บริการรับน้ำหนักน้ำวัดคลองแหอย่างเป็นระเบียบ และมีร้านค้าที่ริมฝั่งมากมายให้เดินเลือกชมอย่างเพลิดเพลิน เปิดตลาดในวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ตั้งแต่เวลาประมาณ 16.00 - 10.00 น. ท่านสามารถซื้อหาของฝากกลับบ้านหรือจะนั่งรับประทานที่ตลาดน้ำตามสะดวก โดยทางตลาดน้ำได้รณรงค์ให้ใช้ภาชนะใส่อาหารจำพวก กระดาษบอกล้วน ไม้ไผ่ หม้อดินเผา ที่ไม่เป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อม

ย่านเมืองเก่าสงขลา ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง มีถนนสายสำคัญนำเดินเที่ยว 3 สาย คือ ถนนนครนอก ถนนนครใน และถนนนางงาม เมื่ออดีตราว 200 ปีก่อน ตัวเมืองสงขลาตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของทะเลสาบ เรียกว่า "เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน" จนกระทั่งพ.ศ. 2385 จึงขยายมาทางฝั่งทิศตะวันออกบริเวณตำบลบ่อยาง เรียกกันว่า "เมืองสงขลาฝั่งบ่อยาง" โดยเริ่มแรกมีถนนสองสาย คือ ถนนนครนอก เป็นถนนเส้นนอกติดกับทะเลสาบ และถนนนครใน เป็นถนนเส้นในเมือง ต่อมา มีการตัดถนนสายที่สามเรียกว่าถนนเก้าห้องหรือย่านเก้าห้อง เพื่องานสมโภชเสาหลักเมือง ต่อมา เรียกกันว่า ถนนนางงาม ปัจจุบันถนนนครนอก ถนนนครใน และถนนนางงามยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมเอาไว้ มีห้องแถวไม้แบบจีน ตึกคลาสสิกสไตล์ชิโนโปรตุกีส ศาลเจ้าพ่อกวนอู โรงแรมนางงาม โรงแรมไม้เก่าแก่ประดับลายฉลุไม้วิจิตรบรรจง และขนมอร่อย ทั้งไทย จีน ฝรั่งเศส ให้เลือกชมและชิมอย่างเอร็ดอร่อย

อุทยานนกน้ำคูขุด(เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา) ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 4 ตำบลคูขุด ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองสงขลา 55 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4083 มีถนนแยกจากทางหลวงเข้าไปอีก 3 กิโลเมตร ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2519 มีพื้นที่ 227,916 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสงขลา และพัทลุง อุทยานนกน้ำเป็นส่วนหนึ่งของทะเลสาบสงขลา จากการสำรวจของกรมป่าไม้พบว่ามีนก 44 วงศ์ 137 สกุล 219 ชนิด บริเวณที่จะชมนก คือเกาะโคบ และท่าหิน ซึ่งนั่งเรือไปประมาณ 1 ชั่วโมง ช่วงเวลาที่เหมาะดูนกคือเดือนธันวาคม-มีนาคม ของทุกปี

วัดพะโคะ หรือวัดพระราชาประดิษฐาน ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลชุมพร อำเภอสตงิ่งพระ บริเวณเขาพิภพสิงค์ อยู่ห่างจากสงขลา 48 กิโลเมตร เป็นวัดจำพรรษาของ สมเด็จพระพะโคะหรือหลวงพ่อทวดเหยียบน้ำทะเลจืด ซึ่งประชาชนให้ความนับถือเป็นอันมาก สร้างประมาณ พ.ศ.500 เล่ากันว่า วันหนึ่งมีโจรสลัดแล่นเรือเลียบมาตามฝั่ง เห็นสมเด็จพระพะโคะเดินอยู่มีลักษณะแปลกกว่าคนทั้งหลายจึงใคร่จะลองดี โจรสลัดจอดเรือและจับสมเด็จพระพะโคะไป เมื่อเรือแล่นมาได้สักครู่เกิดเหตุเรือแล่นต่อไปไม่ได้ ต้องจอดอยู่หลายวัน จนในที่สุดน้ำจืดหมดลงโจรสลัดเดือดร้อน สมเด็จพระพะโคะสงสารจึงเอาเท้าซ้ายแช่ลงในน้ำทะเลเกิดเป็นประกายโชติช่วง น้ำทะเลกลายเป็นน้ำจืด โจรสลัดเกิด

ความเลื่อมใสศรัทธากราบไหว้ขอขมา และนำสมเด็จพะโคะขึ้นฝั่ง ตั้งแต่นั้นมาประชาชนจึงพากันไปกราบไหว้บูชากันเป็นจำนวนมาก

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ทะเลน้อย เป็นทะเลสาบน้ำจืด อยู่ในอำเภอควนขนุนจังหวัดพัทลุงทางตอนเหนือของทะเลสาบสงขลาโดยมีคลองนางเรียงเชื่อมระหว่างทะเลน้อยและทะเลสาบสงขลาทะเลน้อยเป็นบริเวณที่มีน้ำขังตลอดปี พืชส่วนใหญ่เป็นพืชน้ำที่โดดเด่นและสร้างสีสันให้กับทะเลน้อยได้แก่ สาหร่ายหางกระรอกสาหร่ายข้างเหนียว ที่มีดอกเล็กๆสีเหลือง สีม่วงสวยงาม บัวหลวง บัวสายบัวเผื่อน เป็นต้นความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพในวงจรธรรมชาติของทะเลน้อยเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของนกน้ำนานาชนิดทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพใช้เป็นที่ยอาศัยช่วยเติมแต่งทะเลน้อยที่สวยงามจากมวลไม้ไม่ได้มีความสมบูรณ์มีชีวิตชีวาตามครรลองของธรรมชาติ สภาพพื้นที่ของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยทั้งหมด 450 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยส่วนที่เป็นพื้นดินและพื้นน้ำ ส่วนพื้นดินมีเนื้อที่ 422 ตารางกิโลเมตร หรือ ร้อยละ 94 ของพื้นที่ทั้งหมด ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบชายทะเลสาบ ประกอบด้วยนาข้าวและป่าหญ้า ป่าพรุและป่าเสม็ด เป็นแอ่งน้ำมีพืชปกคลุม และที่ราบเชิงเทือกเขาบรรทัด มีเนินเขาสูงราว 100 เมตร จากระดับน้ำทะเล ส่วนพื้นน้ำมีเนื้อที่ 28 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 6 ของพื้นที่ทั้งหมด คือ ตัวทะเลน้อยนั่นเอง มีความกว้างราว 5 กิโลเมตร และยาว 6 กิโลเมตร ความลึกโดยเฉลี่ยราว 1.5 เมตร ปกคลุมด้วยพืชน้ำต่างๆ เช่น บัว กระจูด หญ้าน้ำกก ปรีอ และ กง กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะบริเวณน้ำตื้นและค่อนข้างนิ่ง

หาดแสนสุขลำปำ หรือหาดลำปำ อยู่ห่างจากตัวเมืองพัทลุง ตามทางหลวงหมายเลข 4047 ประมาณ 8 กิโลเมตร เป็นหาดทรายที่มีทิวสนร่มรื่น ริมฝั่งทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย (ทะเลสาบสงขลา) กลางวงเวียนมีรูปปั้นปูนฝูงปลาลำปำ ซึ่งเป็นปลาท้องถิ่นที่อยู่อาศัยในบริเวณลำปำ มีศาลากลางน้ำ ชื่อว่า “ศาลาลำปำที่รัก” สำหรับชมทิวทัศน์บริเวณทะเลสาบสงขลา และจากบริเวณชายหาดมีสะพานเชื่อมไปยังเกาะลอย ซึ่งเป็นเกาะที่เกิดจากการทับถมของดินตะกอนปากน้ำลำปำ นอกจากนี้ในบริเวณทะเลสาบลำปำยังมีปลาโลมาหัวบาตร ปรากฏให้เห็นบ่อยครั้ง

อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า เป็นอุทยานฯลำดับที่ 42 ของประเทศไทย ประกาศเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2525 ครอบคลุมจังหวัดพัทลุง นครศรีธรรมราชและจังหวัดตรัง มีเนื้อที่ประมาณ 433,750 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าเทือกเขาบรรทัด มีภูเขาสลับซับซ้อนมากมายมี “เขาหินแท่น” เป็นยอดเขาสูงสุด พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า เป็นต้นน้ำของแม่น้ำตรังและแม่น้ำปากพนัง โดยในฝั่งจังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งกำเนิดคลองลาไม คลองไม้เสียบ คลองน้ำใส ซึ่ง

จะไหลรวมเป็นคลองชะอวดและแม่น้ำปากพนัง และสภาพพืชพรรณส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้น มีพรรณไม้หลายชนิดขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นเช่น ไม้ยาง ตะเคียน หลุมพอ กระบาก จำปาป่า พิกุล เป็นต้น

วัดกุหาสวรรค์ ตั้งอยู่เชิงเขากุหาสวรรค์ ใกล้ตลาดพัทลุงเป็น โบราณสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดพัทลุงสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 13-15 ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์องค์ใหญ่ พระเจดีย์พระพุทธรูปและยังพบพระพิมพ์ดินดิบสมัยศรีวิชัยบริเวณหน้าถ้ำมีจารึกพระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถในรัชกาลปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีถ้ำนางคลอดซึ่งภายในถ้ำตกแต่งด้วยภาพปูนปั้นเกี่ยวกับเรื่องราวพื้นบ้าน

บ่อน้ำร้อนเขาชัยสน ตั้งอยู่บริเวณ เขาชัยสนชาวบ้านเชื่อกันว่าเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสนได้พัฒนาพื้นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวมีที่พัก ห้องอาบน้ำร้อน บ่อแช่น้ำร้อน ไม้บริการ เชื่อกันว่าการอาบ-แช่น้ำแร่ร้อน จะช่วยบรรเทาอาการของโรคบางชนิดเช่น โรคผิวหนัง อัมพฤกษ์ปวดเมื่อย เป็นต้น ทางด้านเหนือของบ่อน้ำร้อนประมาณ 700 เมตรเป็นที่ตั้งของถ้ำพระ ภายในมีบ่อน้ำเย็นมีน้ำลึกประมาณ 1 เมตรมีน้ำไหลตลอดทั้งปีด้านบนของถ้ำเป็นที่ประดิษฐานพระนอนและยังมีภาพผนังถ้ำที่สวยงาม

ศูนย์รวมหัตถกรรมกะลามะพร้าวเมืองพัทลุง อยู่ที่หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี ห่างจากตัวเมืองไปตามเส้นทางที่แยกไสยวน ประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กะลาที่มีชื่อเสียงจนได้ชื่อว่า "หมู่บ้านกะลาเงินล้าน" จากแนวความคิดของนายปลื้ม ชุกง ผู้นำชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม โดยมีการนำกะลามะพร้าวมาออกแบบเป็นภาชนะสำหรับใช้ในครัวเรือน เครื่องประดับ เช่น ช้อน ถ้วย กาแฟ ถ้วยน้ำ กระบายตักน้ำ ทัพพี โคมไฟและเครื่องประดับ ซึ่งจะส่งจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

หมู่บ้านหัตถกรรมรูปหนังบางแก้ว ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านบางแก้ว ตำบลท่ามะเดื่อ ห่างจากตัวเมือง 36 กิโลเมตร สินค้าที่มีการผลิต ได้แก่ การแกะรูปหนังตะลุง หนังใหญ่ และรูปแบบใหม่ ๆ ตามผู้สั่งซื้อ ฝีมือประณีต งดงาม ส่งจำหน่ายทั่วประเทศและต่างประเทศ กว่า 15 ประเทศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
อำเภอหัวไทร จ.นครศรีธรรมราช

ประวัติความเป็นมา อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ระหว่าง พ.ศ. 2437 – 2440 พระยาสุโขมนัยวินิต (ปั้น สุขุม) เป็นข้าหลวงเทศาภิบาล มณฑลนครศรีธรรมราช นายกำน มหาเดเล็ก เป็นนายอำเภอคนแรก ที่ว่าการอำเภอตั้งที่ หมู่ที่ 1 ตำบลเขาพังไกร ตั้งชื่ออำเภอว่า “อำเภอพังไกร” ต่อมา พ.ศ. 2460 ตรงกับสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 และหลวงอนุสรณ์สิทธิกรรม (บัว ณ นคร) เป็นนายอำเภอ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอพังไกรมาตั้งที่บ้านหัวไทร ตำบลหัวไทร ด้วยพิจารณาเห็นว่าที่ตั้งว่าการอำเภอเดิม การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอหัวไทร” ให้สอดคล้องกับชื่อบ้าน พ.ศ. 2467 อำเภอหัวไทร ถูกยุบเป็นกิ่งอำเภอ ขึ้นกับอำเภอปากพนัง หลังสมัยขุนภูวนาถนารานูบาล (สนิท มหามุสิก) เป็นนายอำเภอ พ.ศ. 2480 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภออีกครั้ง โดยสถานที่ท่องเที่ยวเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอหัวไทรที่สำคัญ ได้แก่ สะพานปลาบ้านหน้าศาล ปากน้ำหัวไทร ตลาดน้ำคลองแดน หาดแสงจันทร์ กังหันลม เป็นต้น

อำเภอชะอวด จ.นครศรีธรรมราช

ประวัติความเป็นมา อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นตำบลหนึ่งที่ชื่อของตำบลเหมือนกับชื่อของอำเภอ มีความเป็นมา 2 ประการ คือ มาจากคำว่า "เข็อกอวด" หรือ "ย่านอวด" และมาจากคำว่า "เจ๊กฮวด" หรือ "เจ้าฮวด" พื้นที่บริเวณนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้หลากหลายพันธุ์ ตามลักษณะของพื้นที่ทางภาคใต้ในอดีตตลอด ที่มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี ก่อนที่ป่าไม้เหล่านั้น จะถูกแผ้วถางทำลายในพื้นที่ป่าถิ่นแถบนี้จะมีเถาวัลย์หลากหลายชนิด เถาวัลย์ชนิดหนึ่งมีขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากมีความเหนียวแน่นทนทานชาวบ้านนิยมนำมาใช้ผูกมัดสิ่งของเรียกกันว่า "เข็อกอวด" หรือ "ย่านอวด" หรือ "ตันอวด" การตัดย่านอวด ก่อนข้างลำบาก เพราะต้องดึง ออกจากการเกี่ยวพันกับต้นไม้อื่นคนตัดจึงต้องออกแรงดึงซึ่งภาษาใต้เรียกการดึงว่า "ชะ" "ชะอวด" คือการดึงย่านอวดให้หลุดออกมาจากต้นกิ่งก้านของต้นไม้อื่นที่ย่านอวดเกี่ยวพันอยู่ หากมีรังมดแดง อยู่ข้างบนคนที่ชะ หรือ ดึงย่านอวดต้องต่อสู้กับมดแดงอีกทางหนึ่งด้วย ถิ่นชะอวด เป็นบริเวณที่มีย่านอวดมาเป็นพิเศษ และ ชาวบ้านก็จะไปตัดมาใช้สอยอยู่เป็นประจำชาวบ้านจึงเรียกชื่อท้องถิ่นของตนเองว่า "ชะอวด" โดยสถานที่ท่องเที่ยวเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอหัวไทรที่สำคัญ ได้แก่ วัดเขาพระ วัดเขาลำปะ น้ำตกหน้าโตนเล็ก น้ำตกหน้าโตนใหญ่ เป็นต้น สำหรับกลุ่มศิลปหัตถกรรม ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจูดในพื้นที่หลายตำบล กลุ่มไข่เค็มแม่บ้านสี่แยกโคกขันธ์ กลุ่มทอผ้าบ้านเนินม่วง กลุ่มกล้วยไข่กรอบแก้ว กลุ่มข้าวสารซ้อมมือ กลุ่มไม้กวาดดอกหญ้าชุมชนท่าข้าม เป็นต้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติยา คณิงกิจก้อง(2549) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาดำบลปากกรอ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า

ระดับความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลางและบทบาทของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและบทบาทของผู้นำชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การติดต่อประสานงานกับชุมชนภายนอกและการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกของชุมชน

ชยกฤษณ์ นิสสัยสุข (2548) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนลุ่มน้ำแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมและในทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การวางแผนการพัฒนา รองลงมาคือ ด้านการติดตามประเมินผลการพัฒนาและด้านการดำเนินการพัฒนา ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

สิราณี สังกะพัฒน์ (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

เบญญา จันทรและคณะ (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกลุ่มผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย และร่วมปฏิบัติตามนโยบาย ส่วนกลุ่มที่เป็นผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการ และประชาชนจะร่วมเสียสละแรงงานในกิจกรรมพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และอายุ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุทธรรสน์ จุณณศักดิ์ศรี (2547) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณีหาดราไวย์ชุมชนตำบลชอนคลาน อำเภอทุ่งหวาง จังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและความต้องการ ประชาชน

ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านวิชาการในการจัดการทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนา จึงมีความต้องการให้พัฒนาประชาชนด้านความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้กับประชาชนให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนของตน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมกับองค์กรภาครัฐ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในทุกเรื่องในลักษณะคณะกรรมการในการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ประชาชนขอเป็นผู้ติดตามและประเมินผลพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่างๆอันจะส่งผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน

ธนวัฒน์ ขวัญบุญ (2545) ศึกษาเรื่องศักยภาพของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: บ้านร่องกล้า อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ระดับการมีส่วนร่วมกับระดับศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001

ชุมพล ชัยชนะ(2544) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ น้ำภาชี จังหวัดราชบุรี พบว่า ความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับดี และพบว่า อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิก ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน การเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรม และรายได้รวม มีผลต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนปัจจัยอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน และความรู้ด้านทรัพยากรป่าไม้ มีผลต่อความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำชุมชนและการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

กนิษา หลินสวัสดิ์(2543) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการพึงพิงป่าชุมชนโคกสะอาด ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ การรับรู้ข่าวสาร และความคาดหวังผลประโยชน์ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการพึงพิงป่าชุมชนโคกสะอาด ได้แก่ อายุ จำนวนแรงงานในครัวเรือน อาชีพ และรายได้

ไกรสร วิริยะ(2543) ได้ศึกษาการพิจารณาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจสังคม กับการที่ส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของราษฎรบ้านสวนพลู ตำบลหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มของสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การได้รับการฝึกอบรม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชน

สมบัติ พิมพ์ประสิทธิ์(2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนพระพุทธรบาทน้อย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการอนุรักษ์ป่าชุมชนพระพุทธรบาทน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน

พิชัย เอกศิริพงษ์(2543) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนกรณีศึกษาชุมชนบ้านหลุง ตำบลสระจรเข้ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของชุมชนบ้านหลุง ได้แก่ อายุ และตำแหน่งทางสังคม

อินทิรา สมบัติชัย(2543) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาบ้านสวนพลู(พูดอ) และบ้านป่าอู ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านสวนพลู ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ถือครอง ทักษะคิดเกี่ยวกับป่าชุมชน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยที่มีผลรองลงมา คือ อายุ อาชีพ ความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับส่วนป่าอู ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ได้แก่ เพศระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อปี ขนาดพื้นที่ถือครอง การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชน ทักษะคิดเกี่ยวกับป่าชุมชน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยที่มีผลรองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ (2542) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ตัวชี้วัดศักยภาพของชุมชน ได้แก่ ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนและการมีส่วนร่วมกิจกรรมในกลุ่ม จะมีอิทธิพลต่อการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นชุมชนโดยภาพรวมจะมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติน้อยและยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่ควร

รักชาติ วัฒนาประชากร (2541) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่ากลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่ากลางดงโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 5.31 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างเด่นชัด คือ ระยะเวลาการอยู่อาศัย รองลงมาคือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับข่าวสาร และเพศ ตามลำดับ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาอยู่อาศัย สถานภาพทางสังคม จำนวนสมาชิก อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกขององค์กร และการได้รับความรู้ข้อมูลการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ งานวิจัยของ กิตติยา คะเนิงกิจก้อง(2549) ชยกฤษณ์ นิสสัยสุข (2548) สิริภาณี สังคะพัฒน์ (2548) เบญจมา จันทระและคณะ (2547) ธนวัฒน์ ขวัญบุญ (2545) ชุมพล ชัยชนะ(2544) พิเศษฐไพบุลย์ศิริ (2544) กษิณาง หลินสวัสดิ์(2543) ไกรสร วิริยะ(2543) สมบัติ พิมพ์ประสิทธิ์(2543) พิชัย เอกศิริพงษ์(2543) อินทรา สมบัติชัย(2543) และรักชาติ วัฒนาประชากร (2541) ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีการศึกษาประเด็นนี้มาก่อน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่จะศึกษาในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและภูมิฐานะ และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้ รายจ่าย การเป็นสมาชิกองค์กร และความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดวิธีการศึกษาในบทที่ 3

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้ คือ

1. รูปแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical research) โดยประยุกต์แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาอธิบายพฤติกรรมของประชาชนที่อยู่บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เมื่อพิจารณาจากลักษณะของข้อมูลเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น ในส่วนของการศึกษาข้อมูลสภาพชุมชนและศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คณะผู้วิจัยจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล ส่วนในกรณีของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คณะผู้วิจัยจะใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แก่ จังหวัดสงขลา คือ อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ อำเภอสะเตาะ อำเภอรัตถุมิ อำเภอระโนด อำเภอสทิงพระ อำเภอกวนเนียง อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอนาหม่อม อำเภอบางกล่ำ อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดพัทลุงทั้งหมด และจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ อำเภอชะอวดและอำเภอหัวไทร โดยเลือกพื้นที่ชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านธรรมชาติ 4 ชุมชน และชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านวัฒนธรรม 4 ชุมชน

1. ประชากรเป้าหมาย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
2. กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง 5% ซึ่งได้จากการคำนวณ ดังนี้

$$n = Z^2 / 4e^2$$

ให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

Z = คะแนนมาตรฐาน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่า

จะได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ $n = (1.96)^2 / 4(0.05)^2$

$$\cong 384.16$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคือ 385 ตัวอย่าง แต่เพื่อความเหมาะสมผู้วิจัยจะเก็บทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านธรรมชาติรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จำนวน 400 ตัวอย่างและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านวัฒนธรรมรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จำนวน 400 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 800 ตัวอย่าง

ตาราง 3.1 จำนวนชุมชนและกลุ่มตัวอย่าง

ชุมชน	จำนวนตัวอย่าง
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านธรรมชาติ	400
- ทะเลสาบสงขลา จังหวัดสงขลา	100
- อุทยานนกน้ำคูขุด จังหวัดสงขลา	100
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง	100
- หาดแสนสุขลำปำ จังหวัดพัทลุง	100
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านวัฒนธรรม	400
- ชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา	100
- วัดพะโคะ จังหวัดสงขลา	100
- ศูนย์หัตถกรรมกะลามะพร้าว จังหวัดพัทลุง	100
- กลุ่มศิลปหัตถกรรมอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช	100
รวม	800

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งประกอบด้วย

1.1) เพศ จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) ชนิดปลายเปิด แบ่งได้ดังนี้

- ชาย
- หญิง

1.2) อายุ จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบอันดับ (Ordinal Scale) ชนิดปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- 30 ปีหรือต่ำกว่า
- 31 - 40 ปี
- 41 - 50 ปี
- 51 - 60 ปี
- 61 ปี ขึ้นไป

1.3) ระดับการศึกษา จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบอันดับ (Ordinal Scale) ชนิดปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- ระดับชั้นประถมศึกษา / ต่ำกว่า
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ เทียบเท่า
- ระดับอนุปริญญา หรือ เทียบเท่า
- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

1.4) อาชีพหลัก จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) ชนิดปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- เกษตรกร
- ค้าขาย
- รับจ้างทั่วไป
- ราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- พนักงานบริษัทเอกชน
- อื่นๆ

1.5) สถานภาพสมรส จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ชนิดปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- โสด
- สมรส
- หย่าร้าง / ม่าย

1.6) จำนวนสมาชิก จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบอันดับ (Ordinal Scale) ชนิด

ปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- 1 – 3 คน
- 4 – 6 คน
- 7 คน ขึ้นไป

1.7) ภูมิลำเนา จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) ชนิด

ปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- คนท้องถิ่น
- ย้ายจากแหล่งอื่น

1.8) รายได้ของครัวเรือน จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบอันดับ (Ordinal Scale)

ชนิดปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- 5,000 บาท หรือต่ำกว่า
- 5,001 - 10,000 บาท
- 10,001- 15,000 บาท
- 15,001 - 20,000 บาท
- 20,001- 25,000 บาท
- 25,001 - 30,000 บาท
- 30,001 บาท ขึ้นไป

1.9) รายจ่ายของครัวเรือน จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบอันดับ (Ordinal Scale)

ชนิดปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- 5,000 บาท หรือต่ำกว่า
- 5,001 - 10,000 บาท

- 10,001- 15,000 บาท
- 15,001 - 20,000 บาท
- 20,001- 25,000 บาท
- 25,001 - 30,000 บาท
- 30,001 บาท ขึ้นไป

1.10) การเป็นสมาชิกองค์กร จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) ชนิดปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- ไม่เป็น
- เป็น

1.11) ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบอันดับ (Ordinal Scale) ชนิดปลายปิด แบ่งได้ดังนี้

- ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย
- ค่าเฉลี่ย
- สูงกว่าค่าเฉลี่ย

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในด้านต่างๆ ดังนี้

- ด้านการตัดสินใจ
- ด้านการปฏิบัติ
- ด้านการได้รับประโยชน์
- ด้านการติดตามและประเมินผล

โดยจะใช้การวัดแบบอันดับ (Ordinal Scale) ผู้วิจัยใช้มาตราวัดแบ่งเป็น 5 ระดับ วิธีการให้น้ำหนักตามลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนตัวเลือก ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์การวัดระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

3.67 – 5.00	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมาก
2.34 – 3.66	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนปานกลาง
1.00 – 2.33	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อย

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามจุดมุ่งหมายและตัวแปรที่จะทำการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้วิจัย ต้องการศึกษา โดยแบบสอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลา จะแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปของประชาชน ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการ ประเมินค่า (Rating scale) บทบาทของการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาถึงประเด็นที่ต้องการศึกษาให้เข้าอย่างละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ สมมุติฐาน ตัวแปรและการวัดตัวแปร โดยศึกษาจากเอกสาร ตำราหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 เมื่อทำการศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้วทำการออกแบบสอบถาม

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามไป Pre-test กับกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านธรรมชาติและด้านวัฒนธรรม ในจังหวัดตรัง อย่างละ 40 ชุด รวมทั้งสิ้น 80 ชุด หลังจากนั้นจะทำการทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ให้ได้ไม่น้อยกว่า .70 ก่อนที่จะมีการเก็บข้อมูลจริงต่อไป ซึ่งจากการทดสอบ Pre-test มีค่าความน่าเชื่อถือเท่ากับ .9387 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามอยู่ในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้

ขั้นที่ 4 ทบทวนและแก้ไขข้อผิดพลาดที่ได้จากการPre-test

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขและปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง สำหรับโครงการวิจัยนี้

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ 2 วิธี คือ

(1) การสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยใช้แบบสอบถามจากผู้ที่สามารถให้ข้อมูล จำนวน 800 ชุด

(2) การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนที่ศึกษา อาทิเช่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น เพื่อหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประมวลผล เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคม (SPSS for Windows) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) สถิติอนุมานหรือสถิติอ้างอิง ได้แก่

- ค่า t-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

- ค่า F-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ 2

กลุ่มขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อศึกษาในประเด็นสภาพของชุมชนและศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม และแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านธรรมชาติ จำนวน 400 ตัวอย่าง และประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านวัฒนธรรม จำนวน 400 ตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเนื้อหาบทนี้จะแบ่งออกเป็นลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล
2. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำอธิบาย โดยจะแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
4. วิเคราะห์แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำค่าสถิติต่างๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวกำหนดค่าสถิติดังต่อไปนี้

1. $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
2. S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ** แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	800	100.0
เพศ		
ชาย	305	38.1
หญิง	495	61.9
อายุ		
30 ปีหรือต่ำกว่า	100	12.5
31 – 40 ปี	159	19.9
41 – 50 ปี	215	26.9
51 – 60 ปี	178	22.3
61 ปี ขึ้นไป	148	18.5
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ระดับชั้นประถมศึกษา / ต่ำกว่า	461	57.6
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	101	12.6
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ เทียบเท่า	110	13.8
ระดับอนุปริญญา หรือ เทียบเท่า	33	4.1
ปริญญาตรี	86	10.8
สูงกว่าปริญญาตรี	9	1.1
อาชีพหลัก		
เกษตรกร	203	25.4
ค้าขาย	171	21.4
รับจ้างทั่วไป	171	21.4
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ	74	9.3
พนักงานบริษัทเอกชน	26	3.3
อื่นๆ	155	19.4

ตาราง 4.1(ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	800	100.0
สถานภาพสมรส		
โสด	104	13.0
สมรส	636	79.5
หย่าร้าง / ม่าย	60	7.5
จำนวนสมาชิก		
1 – 3 คน	271	33.9
4 – 6 คน	466	58.3
7 คน ขึ้นไป	63	7.9
ภูมิลำเนา		
คนท้องถิ่น	651	81.4
ย้ายจากแหล่งอื่น	149	18.6
รายได้ของครัวเรือน		
5,000 บาท หรือต่ำกว่า	260	32.5
5,001 - 10,000 บาท	312	39.0
10,001- 15,000 บาท	86	10.8
15,001 - 20,000 บาท	57	7.1
20,001- 25,000 บาท	13	1.6
25,001 - 30,000 บาท	40	5.0
30,001 บาท ขึ้นไป	32	4.0
รายจ่ายของครัวเรือน		
5,000 บาท หรือต่ำกว่า	299	37.4
5,001 - 10,000 บาท	301	37.6
10,001- 15,000 บาท	93	11.6
15,001 - 20,000 บาท	47	5.9
20,001- 25,000 บาท	21	2.6
25,001 - 30,000 บาท	17	2.1
30,001 บาท ขึ้นไป	22	2.8

ตาราง 4.1(ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	800	100.0
การเป็นสมาชิกองค์กร		
ไม่เป็น	535	66.9
เป็น	265	33.1
ระดับความรู้ความเข้าใจ* ($\bar{x} = 8.07$ SD = 1.09)		
ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (0-7 คะแนน)	181	22.6
ค่าเฉลี่ย (8 คะแนน)	311	38.9
สูงกว่าค่าเฉลี่ย (9-10 คะแนน)	308	38.5
*รายละเอียดดูในตาราง 4.2		

จากตาราง 4.1 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 800 คน ซึ่งสอบถามจากประชาชนที่อาศัยบริเวณรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทั้งที่มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านธรรมชาติ ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา อุทยานนกน้ำคูขุด เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และหาดแสนสุขลำปำ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชนเกาะยอ วัดพะโคะ ตลาดน้ำคลองแห และศูนย์หัตถกรรมอำเภอลำชะอวด จ.นครศรีธรรมราช จำนวนเท่ากันคือด้านละ 400 ตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 61.9 มีอายุ 41-50 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.9 รองลงมาคือ อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.3 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมาคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 13.8 ด้านครอบครัวส่วนใหญ่จะมีสถานภาพสมรส คือเป็นร้อยละ 79.5 โดยมีสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 4-6 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.3 ส่วนใหญ่จะเป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิด คิดเป็นร้อยละ 81.4

ด้านสภาพเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างนั้น ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพด้านเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 25.4 รองลงมาคืออาชีพ ค้าขายและรับจ้างทั่วไปซึ่งมีสัดส่วนเท่ากันที่ร้อยละ 21.4 ซึ่งจะมีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาคือ 5,000 บาทหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 32.5 อย่างไรก็ตามครัวเรือนมีรายจ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.6 รองลงมาคือ 5,000 บาทหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 37.4 โดยส่วนใหญ่จะไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 66.9 ส่วนที่มีส่วนในการเป็นสมาชิกขององค์กรใดองค์กรหนึ่งนั้นมีเพียงร้อยละ 33.1 สำหรับการทดสอบความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีค่าเฉลี่ย 8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 38.9 ประชาชนที่มีระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 22.6 และ ประชาชนที่มีระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 38.5

ตาราง 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อคำถาม	ตอบผิด		ตอบถูก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและธรรมชาติเป็นหลัก	10	1.2	790	98.8
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว	18	2.3	782	97.7
3. การท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	15	1.9	785	98.1
4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด	43	5.4	757	94.6
5. ป้ายสื่อความหมายในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มีความจำเป็น เนื่องจากนักท่องเที่ยวรู้ดีอยู่แล้ว	125	15.6	675	84.4
6. การเก็บเงินแปลกๆ พันธุ์ไม้หายากและสัตว์ป่าออกไปศึกษาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	175	21.9	625	78.1
7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น	19	2.4	781	97.6
8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น	682	85.3	118	14.7
9. การส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเป็นไกด์หรือผู้นำเที่ยวจัดว่าเป็นการกระจายรายได้ให้ท้องถิ่น	39	4.9	761	95.1
10. การชักจูงให้นักลงทุนต่างถิ่นมาพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเป็นการทำให้เกิดความยั่งยืน	417	52.1	383	47.9

จากตาราง 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ข้อคำถามที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุดคือ ข้อ 1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและธรรมชาติเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 98.8 รองลงมาคือ ข้อ 3 การท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนข้อคำถามที่มีผู้ตอบผิดมากที่สุดคือ ข้อ 8 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 85.3

รองลงมาคือ ข้อ 10 การชักจูงให้นักลงทุนต่างถิ่นมาพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเป็นการทำให้เกิดความยั่งยืนคิดเป็นร้อยละ 52.1

ตาราง 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รายการ	ไม่เคยได้รับ		1-5 ครั้ง/เดือน		6-10 ครั้ง/เดือน		> 10 ครั้ง/เดือน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. โทรทัศน์	274	34.2	176	22.0	215	26.9	135	16.9
2. วิทยุ	458	57.2	203	25.4	78	9.8	61	7.6
3. หนังสือพิมพ์/ วารสาร/นิตยสาร	543	67.8	162	20.3	56	7.0	39	4.9
4. เอกสารราชการ/ ประชุม/อบรม/ สัมมนา	453	56.6	244	30.5	61	7.6	42	5.3

ตาราง 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารตามสื่อต่างๆ ยกเว้นจากสื่อโทรทัศน์ โดยในส่วนของผู้ที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารนั้น สื่อโทรทัศน์จะมีความถี่ในการได้รับ 6-10 ครั้งต่อเดือนมากที่สุด ส่วนสื่ออื่นๆ ได้แก่ วิทยุ หนังสือพิมพ์/วารสาร/นิตยสาร และเอกสารราชการ/ประชุม/อบรม/สัมมนาจะมีความถี่ในการได้รับ 1-5 ครั้งต่อเดือนมากที่สุด

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตาราง 4.4 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
	5	4	3	2	1			
1. ด้านการตัดสินใจ						2.00	0.879	น้อย
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	17	88	218	217	260	2.23	1.085	น้อย
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อแคไหนด	10	47	126	261	356	1.87	0.966	น้อย
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อแคไหนด	14	55	119	260	352	1.90	1.006	น้อย
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	10	54	115	232	389	1.83	0.992	น้อย
2. ด้านการปฏิบัติ						1.98	0.853	น้อย
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	19	125	224	247	185	2.43	1.079	น้อย
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	12	43	132	281	332	1.90	0.960	น้อย
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	10	40	121	250	379	1.82	0.951	น้อย
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	15	33	104	257	391	1.78	0.951	น้อย

ตาราง 4.4 (ต่อ)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม					$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
	5	4	3	2	1			
3. ด้านการได้รับประโยชน์						2.37	0.888	น้อย
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	27	106	294	207	166	2.53	1.065	ปานกลาง
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	30	124	187	208	251	2.34	1.179	น้อย
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด เช่น เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	18	63	141	241	337	1.98	1.056	น้อย
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	49	147	248	187	169	2.65	1.178	ปานกลาง
4. ด้านการติดตามและประเมินผล						1.96	0.901	น้อย
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	10	42	123	280	345	1.87	0.944	น้อย
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	14	47	104	308	327	1.89	0.959	น้อย
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	15	50	182	241	312	2.02	1.018	น้อย
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหนด	21	71	152	254	302	2.07	1.075	น้อย
รวม						2.07	0.788	น้อย

หมายเหตุ : 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

จากตาราง 4.4 ผลการศึกษาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.07 ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆสามารถเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการได้รับประโยชน์ ด้านการปฏิบัติ ด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.38 1.98 1.96 และ 1.96 ตามลำดับ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการตัดสินใจ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยในทุกองค์ประกอบ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการปฏิบัติ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยในทุกองค์ประกอบ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการได้รับประโยชน์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมเฉลี่ย โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นองค์ประกอบเรื่องการได้รับประโยชน์ จากความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการติดตามและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยในทุกองค์ประกอบ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตาราง 4.5 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วม	เพศ		P-Value
	ชาย	หญิง	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ			
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	2.31 (1.114)	2.18 (1.064)	.101
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อยแคไหน	2.03 (1.045)	1.77 (0.902)	.000**
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อยแคไหน	2.06 (1.109)	1.80 (0.925)	.001**
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะเปรียบเทียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	1.98 (1.077)	1.74 (0.925)	.001**
2. ด้านการปฏิบัติ			
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	2.54 (1.129)	2.37 (1.042)	.026**
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	1.97 (1.030)	1.86 (0.913)	.116
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	1.95 (1.059)	1.73 (0.869)	.002**
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	1.89 (1.015)	1.72 (0.905)	.014**
3. ด้านการได้รับประโยชน์			
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	2.56 (1.108)	2.51 (1.037)	.517
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.27 (1.204)	2.39 (1.162)	.185
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน เช่น เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	2.07 (1.110)	1.92 (1.019)	.053

ตาราง 4.5 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	เพศ		P-Value
	ชาย	หญิง	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	2.65 (1.238)	2.65 (1.140)	.938
4. ด้านการติดตามและประเมินผล			
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.97 (1.022)	1.80 (0.887)	.016**
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.97 (1.027)	1.84 (0.913)	.067
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.11 (1.070)	1.96 (0.982)	.043**
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.14 (1.107)	2.03 (1.054)	.155
รวม	2.15 (0.858)	2.02 (0.737)	.017**

จากตาราง 4.5 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามเพศ พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

ส่วนองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ และด้านการติดตามและประเมินผล พบว่าค่า P-Value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิงในทุกประเด็นย่อย

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับ การเข้าร่วมกิจกรรม การวางแผนการจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิงในทุกประเด็นย่อย

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับ การควบคุมการดำเนินกิจกรรม และการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรม โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศหญิงในทุกประเด็นย่อย

ตาราง 4.6 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	อายุ					P-Value
	1	2	3	4	5	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ						
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค้ไหน	2.03 (1.020)	2.19 (1.046)	2.25 (1.131)	2.37 (1.123)	2.22 (1.042)	.172
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อยแค้ไหน	1.80 (0.932)	1.86 (0.920)	1.87 (1.013)	1.97 (0.997)	1.80 (0.933)	.531
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อยแค้ไหน	1.85 (1.009)	1.97 (1.058)	1.88 (1.007)	1.97 (1.016)	1.80 (0.933)	.474
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค้ไหน	1.91 (1.045)	1.80 (0.973)	1.82 (1.023)	1.92 (1.011)	1.72 (0.904)	.369
2. ด้านการปฏิบัติ						
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค้ไหน	2.42 (1.037)	2.47 (1.090)	2.49 (1.089)	2.53 (1.064)	2.19 (1.078)	.040**
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค้ไหน	1.94 (0.973)	1.94 (1.004)	1.89 (0.958)	2.02 (0.997)	1.71 (0.835)	.057

ตาราง 4.6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	อายุ					P-Value
	1	2	3	4	5	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.89 (1.004)	1.81 (0.922)	1.81 (1.015)	1.92 (0.932)	1.65 (0.856)	.128
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.83 (1.025)	1.77 (0.929)	1.82 (1.000)	1.85 (0.953)	1.62 (0.836)	.225
3. ด้านการได้รับประโยชน์						
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.59 (1.207)	2.67 (1.022)	2.59 (1.041)	2.54 (1.037)	2.22 (1.027)	.002**
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.28 (1.129)	2.31 (1.170)	2.36 (1.241)	2.51 (1.180)	2.19 (1.115)	.161
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น เป็นผู้ นำ เป็นกรรมการ	2.02 (1.128)	1.92 (1.006)	2.02 (1.100)	2.05 (1.064)	1.87 (0.985)	.494
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	2.64 (1.227)	2.84 (1.156)	2.69 (1.180)	2.63 (1.144)	2.41 (1.178)	.030**
4. ด้านการติดตามและประเมินผล						
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.83 (1.006)	1.94 (0.919)	1.88 (0.996)	1.93 (0.989)	1.70 (0.769)	.168
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.93 (1.075)	2.04 (0.977)	1.91 (0.989)	1.89 (0.944)	1.68 (0.793)	.019**

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล อายุที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับ การตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้า โดยอายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนอายุ 61 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตาราง 4.7 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา						P-Value
	1	2	3	4	5	6	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ							
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.31 (1.061)	2.39 (1.058)	2.19 (1.079)	2.45 (1.416)	2.15 (1.068)	2.22 (1.481)	.504
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อแคไหน	1.81 (0.944)	1.82 (0.829)	1.91 (1.045)	2.27 (1.180)	1.98 (0.945)	2.44 (1.424)	.030**
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อแคไหน	1.80 (0.952)	1.95 (0.953)	1.94 (1.060)	2.33 (1.291)	2.07 (1.027)	2.56 (1.509)	.004**
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.73 (0.940)	1.87 (1.016)	1.84 (1.009)	2.24 (1.173)	2.08 (1.008)	2.44 (1.424)	.001**
2. ด้านการปฏิบัติ							
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.43 (1.062)	2.36 (1.026)	2.45 (1.130)	2.82 (1.286)	2.40 (1.077)	2.44 (1.130)	.434
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.81 (0.880)	1.86 (0.970)	1.95 (1.065)	2.55 (1.227)	2.06 (0.962)	2.56 (1.236)	.000**

ตาราง 4.7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา						P-Value
	1	2	3	4	5	6	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.70 (0.852)	1.88 (1.032)	1.88 (1.038)	2.12 (1.193)	2.05 (1.005)	2.56 (1.333)	.001**
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.68 (0.880)	1.75 (0.953)	1.75 (0.933)	2.45 (1.148)	2.05 (1.051)	2.56 (1.333)	.000**
3. ด้านการได้รับประโยชน์							
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.43 (1.021)	2.54 (1.100)	2.66 (1.144)	2.91 (1.284)	2.65 (1.038)	2.89 (0.782)	.034**
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.34 (1.149)	2.42 (1.235)	2.32 (1.248)	2.36 (1.245)	2.27 (1.192)	2.56 (1.014)	.955
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น เป็นผู้ นำ เป็นกรรมการ	1.91 (1.017)	1.89 (0.958)	2.02 (1.075)	2.55 (1.394)	2.12 (1.078)	2.78 (1.394)	.002**
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	2.58 (1.157)	2.65 (1.236)	2.73 (1.263)	2.97 (1.212)	2.76 (1.095)	2.89 (1.054)	.365

ตาราง 4.7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา						P-Value
	1	2	3	4	5	6	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	1.79 (0.896)	1.78 (0.844)	1.85 (0.969)	2.27 (1.281)	2.14 (1.031)	2.56 (0.882)	.001**
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน							
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.80 (0.867)	1.86 (0.884)	1.85 (0.950)	2.21 (1.317)	2.24 (1.168)	2.89 (1.364)	.000**
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.96 (0.976)	2.08 (1.007)	1.95 (1.044)	2.36 (1.245)	2.12 (1.067)	2.78 (1.202)	.038**
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.01 (1.045)	2.09 (1.096)	2.04 (1.057)	2.33 (1.339)	2.23 (1.103)	2.56 (1.130)	.205
รวม	2.00 (0.739)	2.07 (0.746)	2.08 (0.836)	2.45 (1.021)	2.21 (0.846)	2.60 (0.958)	.003**

หมายเหตุ: 1 แทน ระดับชั้นประถมศึกษา / ต่ำกว่า
 2 แทน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 3 แทน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ เทียบเท่า
 4 แทน ระดับอนุปริญญา หรือ เทียบเท่า
 5 แทน ปริญญาตรี
 6 แทน สูงกว่าปริญญาตรี

จากตาราง 4.7 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับ

นัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเสนอปัญหา การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ โดยระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีค่าน้อยที่สุดในทุกประเด็นย่อย

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับ การรวบรวมข้อมูล การวางแผนจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีค่าน้อยที่สุดในทุกประเด็นย่อย

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับ การได้รับประโยชน์ทางความรู้ โดยระดับการศึกษานอปริญญาหรือเทียบเท่ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีค่าน้อยต่ำที่สุด และการได้รับประโยชน์ทางสังคม โดยระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าน้อยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับ การควบคุมกิจกรรม โดยระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าน้อยต่ำที่สุด การตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้า โดยระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามีค่าน้อยต่ำที่สุด และการปรับปรุงแก้ไขปัญหา โดยระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ามีค่าน้อยต่ำที่สุด

ตาราง 4.8 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามสถานภาพสมรส

การมีส่วนร่วม	สถานภาพสมรส			P-Value
	โสด	สมรส	หย่าร้าง	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ				
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุม เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.97 (0.960)	2.29 (1.108)	2.05 (0.964)	.008**
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อยแค่ไหน	1.81 (0.936)	1.90 (0.986)	1.67 (0.774)	.169
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อยแค่ไหน	1.89 (1.042)	1.92 (1.014)	1.73 (0.841)	.409
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.92 (1.031)	1.83 (1.007)	1.67 (0.729)	.281
2. ด้านการปฏิบัติ				
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.30 (1.078)	2.49 (1.085)	2.02 (0.911)	.002**
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.94 (0.964)	1.90 (0.964)	1.83 (0.924)	.783
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.84 (0.893)	1.83 (0.979)	1.60 (0.694)	.191
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.82 (0.943)	1.79 (0.972)	1.57 (0.698)	.191
3. ด้านการได้รับประโยชน์				
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.58 (1.138)	2.55 (1.050)	2.23 (1.064)	.082
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.38 (1.240)	2.33 (1.168)	2.43 (1.198)	.770

ตาราง 4.8 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	สถานภาพสมรส			P-Value
	โสด	สมรส	หย่าร้าง	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหนด เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	2.01 (1.057)	1.99 (1.063)	1.83 (0.994)	.527
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหนด เช่น แหล่งน้ำสะอาด บรรยากาศที่สวยงาม	2.64 (1.261)	2.70 (1.165)	2.13 (1.049)	.002**
4. ด้านการติดตามและประเมินผล				
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหนด	1.93 (0.998)	1.87 (0.954)	1.73 (0.710)	.427
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหนด	1.97 (0.990)	1.90 (0.976)	1.68 (0.676)	.168
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหนด	1.96 (0.944)	2.04 (1.044)	1.85 (0.840)	.307
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหนด	2.05 (1.009)	2.09 (1.098)	1.90 (0.933)	.423
รวม	2.06 (0.773)	2.09 (0.800)	1.87 (0.657)	.123

จากตาราง 4.8 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามสถานภาพ พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน

ส่วนองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ และด้านการได้รับประโยชน์ พบว่าค่า P-Value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุม โดยผู้ที่สมรสแล้วมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนผู้ที่ยังโสดมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม โดยผู้ที่สมรสแล้วมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนผู้ที่หย่าร้างมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้ประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อม โดยผู้ที่สมรสแล้วมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนผู้ที่หย่าร้างมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตาราง 4.9 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

การมีส่วนร่วม	จำนวนสมาชิกในครอบครัว			P-Value
	1-3 คน	4-6 คน	7 คนขึ้นไป	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ				
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.18 (1.076)	2.25 (1.092)	2.32 (1.075)	.608
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อยแค่ไหน	1.82 (0.957)	1.90 (0.987)	1.84 (0.846)	.590
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อยแค่ไหน	1.82 (0.966)	1.94 (1.028)	1.95 (1.007)	.276
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.81 (0.991)	1.83 (0.989)	1.94 (1.030)	.663
2. ด้านการปฏิบัติ				
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.30 (1.030)	2.49 (1.100)	2.62 (1.084)	.024**
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.82 (0.927)	1.93 (0.966)	2.05 (1.038)	.142

ตาราง 4.9 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	จำนวนสมาชิกในครอบครัว			P-Value
	1-3 คน	4-6 คน	7 คนขึ้นไป	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	1.76 (0.950)	1.84 (0.954)	1.86 (0.931)	.458
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ่อยแคไหน	1.71 (0.930)	1.81 (0.967)	1.83 (0.925)	.352
3. ด้านการได้รับประโยชน์				
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	2.41 (1.067)	2.57 (1.064)	2.73 (1.019)	.038**
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.39 (1.208)	2.27 (1.139)	2.70 (1.278)	.018**
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน เช่น เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	2.00 (1.063)	1.98 (1.066)	1.94 (0.965)	.916
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่ สวยงาม	2.55 (1.121)	2.68 (1.198)	2.87 (1.238)	.096
4. ด้านการติดตามและประเมินผล				
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	1.77 (0.855)	1.91 (0.967)	1.94 (1.105)	.151
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตาม ความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแคไหน	1.76 (0.875)	1.95 (0.986)	2.03 (1.062)	.021**
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่ เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค ไหน	1.81 (0.949)	2.12 (1.039)	2.19 (1.030)	.000**

ตาราง 4.9 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	จำนวนสมาชิกในครอบครัว			P-Value
	1-3 คน	4-6 คน	7 คนขึ้นไป	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหน	1.87 (0.986)	2.15 (1.090)	2.29 (1.211)	.001**
รวม	1.99 (0.774)	2.10 (0.795)	2.19 (0.770)	.072

จากตาราง 4.9 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามจำนวนสมาชิก พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ จำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่แตกต่างกัน

ส่วนองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล พบว่าค่า P-Value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ จำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ จำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม โดยครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 7 คนขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนจำนวนสมาชิก 1-3 คนมีค่าน้อยที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ จำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้ประโยชน์ทางความรู้ โดยครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 7 คนขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนจำนวนสมาชิก 1-3 คนมีค่าน้อยที่สุด และการได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 7 คนขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนจำนวนสมาชิก 4-6 คนมีค่าน้อยที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล จำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมการดำเนินกิจกรรม การปรับปรุงแก้ไขปัญหา และการศึกษาผลกระทบ โดยครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 7 คนขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนจำนวนสมาชิก 1-3 คนมีค่าน้อยที่สุดในทุกประเด็นย่อย

ตาราง 4.10 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามภูมิภาค

การมีส่วนร่วม	ภูมิภาค		P-Value
	คนท้องถิ่น	ย้ายถิ่นฐาน	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ			
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.25 (1.080)	2.13 (1.105)	.196
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อแคไหน	1.88 (0.979)	1.82 (0.908)	.496
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อแคไหน	1.91 (1.019)	1.87 (0.949)	.658
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.84 (0.993)	1.81 (0.991)	.737
2. ด้านการปฏิบัติ			
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.45 (1.081)	2.34 (1.070)	.258
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.89 (0.944)	1.97 (1.026)	.320
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.81 (0.939)	1.85 (1.005)	.663
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.77 (0.953)	1.83 (0.947)	.458
3. ด้านการได้รับประโยชน์			
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.54 (1.065)	2.48 (1.063)	.585
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.39 (1.183)	2.11 (1.136)	.009**
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น เป็นผู้ นำ เป็นกรรมการ	1.98 (1.057)	1.99 (1.059)	.933
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	2.62 (1.188)	2.79 (1.123)	.103

ตาราง 4.10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ภูมิลำเนา		P-Value
	คนท้องถิ่น	ย้ายถิ่นฐาน	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
4. ด้านการติดตามและประเมินผล			
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหน	1.86 (0.940)	1.87 (0.961)	.915
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความ ก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค ไหน	1.87 (0.942)	1.99 (1.030)	.150
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหน	2.00 (1.008)	2.10 (1.064)	.277
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแคไหน	2.05 (1.072)	2.15 (1.089)	.281
รวม	2.07 (0.789)	2.07 (0.783)	.994

จากตาราง 4.10 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
จำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับ
นัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ ภูมิลำเนาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมี
ส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการได้รับประโยชน์ ในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการ
ได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยประชาชนที่เป็นคนท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนที่ย้ายมา
จากถิ่น

ตาราง 4.11 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วม	อาชีพ						P-Value
	1	2	3	4	5	6	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ							
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.22 (1.049)	2.25 (1.138)	2.14 (1.025)	2.28 (1.067)	2.04 (1.076)	2.34 (1.147)	.591
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อแคไหน	1.81 (0.909)	1.89 (1.018)	1.77 (0.922)	2.18 (1.064)	1.92 (0.977)	1.86 (0.961)	.067
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อแคไหน	1.84 (0.964)	1.95 (1.075)	1.80 (0.974)	2.14 (1.025)	2.04 (0.999)	1.90 (1.001)	.196
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.80 (0.955)	1.85 (1.057)	1.76 (0.918)	2.16 (1.086)	1.88 (0.909)	1.75 (0.996)	.066
2. ด้านการปฏิบัติ							
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.29 (1.042)	2.42 (1.028)	2.40 (1.104)	2.46 (1.088)	2.38 (0.983)	2.66 (1.141)	.048**
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.83 (0.898)	1.95 (1.016)	1.81 (0.972)	2.12 (0.979)	1.96 (0.871)	1.94 (0.958)	.183
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.76 (0.904)	1.89 (0.979)	1.70 (0.895)	2.03 (1.046)	2.04 (1.148)	1.80 (0.943)	.088
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.70 (0.858)	1.82 (1.010)	1.64 (0.898)	2.08 (0.990)	2.00 (1.058)	1.81 (0.992)	.014**

ตาราง 4.11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	อาชีพ						P-Value
	1	2	3	4	5	6	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
3. ด้านการได้รับประโยชน์							
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.32 (0.964)	2.53 (1.019)	2.59 (1.156)	2.55 (1.112)	2.69 (0.788)	2.68 (1.121)	.026**
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.24 (1.096)	2.66 (1.184)	2.35 (1.209)	2.08 (1.144)	1.96 (1.148)	2.32 (1.205)	.001**
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	1.90 (0.960)	2.08 (1.076)	1.94 (1.047)	2.11 (1.093)	1.92 (1.017)	1.97 (1.153)	.522
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	2.43 (1.108)	2.65 (1.150)	2.63 (1.227)	2.84 (1.159)	2.65 (0.977)	2.86 (1.244)	.016**
4. ด้านการติดตามและประเมินผล							
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.82 (0.857)	1.86 (0.954)	1.80 (0.937)	2.16 (1.021)	1.88 (0.864)	1.86 (1.009)	.123

ตาราง 4.11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	อาชีพ						P-Value
	1	2	3	4	5	6	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบและติดตามความ ก้าวหน้าระหว่างดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ่อยแค่ไหน	1.82 (0.815)	1.91 (0.981)	1.81 (0.958)	2.07 (0.998)	2.04 (1.076)	1.94 (1.064)	.311
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการ ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ่อยแค่ไหน	1.94 (0.939)	2.00 (1.046)	1.92 (0.988)	2.12 (1.059)	2.08 (0.977)	2.19 (1.094)	.141
4.4 ท่านมีส่วนร่วมใน การศึกษามลกระทบจาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ่อยแค่ไหน	1.95 (0.969)	2.04 (1.054)	1.88 (0.963)	2.16 (0.993)	2.23 (1.142)	2.39 (1.291)	.000**
รวม	1.98 (0.738)	2.11 (0.791)	1.99 (0.766)	2.22 (0.841)	2.11 (0.845)	2.14 (0.824)	.117

- หมายเหตุ:
- 1 แทน เกษตรกร
  - 2 แทน ค้าขาย
  - 3 แทน รับจ้างทั่วไป
  - 4 แทน ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
  - 5 แทน พนักงานบริษัทเอกชน
  - 6 แทน อื่นๆ

จากตาราง 4.11 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
จำแนกตามอาชีพ พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ อาชีพที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนไม่แตกต่างกัน

ส่วนองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการติดตามและ
ประเมินผล พบว่าค่า P-Value มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ อาชีพที่
แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ อาชีพที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม โดยอาชีพอื่นๆมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนอาชีพเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนอาชีพรับจ้างทั่วไปมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ อาชีพที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับประโยชน์ทางความรู้ โดยอาชีพพนักงานเอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนอาชีพเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยอาชีพค้าขายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนพนักงานเอกชนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อม โดยอาชีพอื่นๆมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนอาชีพเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล อาชีพที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรม โดยอาชีพอื่นๆมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนอาชีพรับจ้างทั่วไปมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตาราง 4.12 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วม	รายได้							P-Value
	1	2	3	4	5	6	7	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ								
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุมเมื่อมีการประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค่ไหน	2.15 (1.068)	2.27 (1.064)	2.26 (1.170)	2.37 (1.144)	1.92 (0.954)	2.25 (1.032)	2.28 (1.234)	.679
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบอยแค่ไหน	1.79 (0.965)	1.84 (0.937)	1.88 (0.963)	2.11 (1.012)	1.69 (0.751)	1.95 (0.959)	2.25 (1.164)	.083
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบอยแค่ไหน	1.85 (1.031)	1.82 (0.932)	1.93 (1.049)	2.21 (1.013)	1.77 (0.725)	2.08 (1.071)	2.25 (1.244)	.037***
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค่ไหน	1.78 (0.999)	1.76 (0.920)	1.84 (1.039)	2.07 (1.015)	1.54 (0.877)	2.17 (1.130)	2.19 (1.148)	.014**

ตาราง 4.12 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	รายได้							P-Value
	1	2	3	4	5	6	7	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
2. ด้านการปฏิบัติ								
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.36 (1.135)	2.43 (1.043)	2.48 (1.003)	2.63 (1.128)	2.31 (1.182)	2.53 (1.086)	2.50 (1.047)	.688
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.79 (0.933)	1.90 (0.923)	1.90 (0.958)	2.18 (1.088)	1.46 (0.776)	2.00 (1.086)	2.41 (0.979)	.002**
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.71 (0.900)	1.75 (0.882)	1.81 (0.988)	2.11 (1.113)	1.69 (0.855)	2.03 (1.050)	2.56 (1.105)	.000**
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	1.67 (0.920)	1.75 (0.902)	1.72 (0.903)	2.07 (1.116)	1.62 (0.768)	2.00 (1.062)	2.41 (1.103)	.000**
3. ด้านการได้รับประโยชน์								
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.46 (1.120)	2.49 (1.014)	2.51 (1.015)	2.84 (1.115)	2.15 (1.214)	2.83 (1.059)	2.69 (0.965)	.064
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.37 (1.225)	2.38 (1.128)	2.14 (1.086)	2.46 (1.196)	1.54 (1.198)	2.28 (1.198)	2.47 (1.367)	.118
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	1.92 (1.070)	1.95 (0.974)	1.87 (1.038)	2.32 (1.183)	1.38 (0.870)	2.38 (1.314)	2.19 (1.030)	.005**

ตาราง 4.12 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	รายได้							P-Value
	1	2	3	4	5	6	7	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทาง สิ่งแวดล้อมจากการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น การมี แหล่งน้ำสะอาด การมี บรรยากาศที่สวยงาม	2.53 (1.203)	2.59 (1.139)	2.94 (1.192)	3.02 (1.172)	2.08 (1.256)	2.63 (1.055)	3.03 (1.150)	.002**
4. ด้านการติดตามและ ประเมินผล 4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการ ควบคุมการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อย แค่ไหน	1.80 (0.911)	1.79 (0.882)	1.85 (0.964)	2.26 (1.126)	1.77 (1.092)	2.15 (1.051)	2.13 (0.976)	.003**
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบและติดตามความ ก้าวหน้าระหว่างดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศบ่อยแค่ไหน	1.82 (0.961)	1.83 (0.856)	1.88 (0.987)	2.14 (1.043)	1.92 (1.256)	2.15 (1.167)	2.34 (1.096)	.010**
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการ ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิด จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศบ่อยแค่ไหน	1.93 (0.976)	1.98 (0.974)	2.07 (1.049)	2.28 (1.146)	1.85 (1.144)	2.30 (1.203)	2.25 (1.078)	.073
4.4 ท่านมีส่วนร่วมใน การศึกษาลักษณะจาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศบ่อยแค่ไหน	1.97 (1.067)	2.04 (1.012)	2.08 (1.150)	2.37 (1.159)	2.08 (1.441)	2.15 (1.051)	2.50 (1.136)	.052
รวม	1.99 (0.794)	2.04 (0.718)	2.07 (0.821)	2.34 (0.879)	1.80 (0.832)	2.24 (0.851)	2.40 (0.878)	.004**

หมายเหตุ: 1 แทน 5,000 บาทหรือต่ำกว่า

2 แทน 5,001-10,000 บาท

3 แทน 10,001-15,000 บาท

4 แทน 15,001-20,000 บาท

5 แทน 20,001-25,000 บาท

6 แทน 25,001-30,000 บาท

7 แทน 30,001 บาทขึ้นไป

จากตาราง 4.12 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามรายได้ พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหา โดยรายได้ 30,001 บาทขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ โดยรายได้ 25,001-30,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวางแผนจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรายได้ 30,001 บาทขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในทุกประเด็นย่อย

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อม โดยรายได้ 30,001 บาทขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมกิจกรรม โดยรายได้ 15,001-20,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้า โดยรายได้ 30,001 บาทขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 5,000 บาทหรือต่ำกว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตาราง 4.13 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามรายจ่าย

การมีส่วนร่วม	รายจ่าย							P-Value
	1	2	3	4	5	6	7	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ								
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค่ไหน	2.19 (1.080)	2.25 (1.067)	2.25 (1.139)	2.30 (1.121)	2.14 (1.014)	2.41 (1.176)	2.36 (1.177)	.947
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบอยแค่ไหน	1.76 (0.910)	1.87 (0.986)	1.90 (0.910)	2.15 (1.122)	1.90 (0.889)	2.18 (1.131)	2.27 (1.077)	.035**
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบอยแค่ไหน	1.82 (0.989)	1.85 (0.980)	2.00 (0.978)	2.15 (1.083)	2.05 (0.973)	2.29 (1.213)	2.18 (1.259)	.085
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค่ไหน	1.77 (0.964)	1.76 (0.951)	1.90 (1.012)	2.19 (1.173)	1.86 (0.854)	2.41 (1.228)	2.09 (1.109)	.009**
2. ด้านการปฏิบัติ								
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค่ไหน	2.38 (1.097)	2.43 (1.076)	2.51 (1.039)	2.51 (1.081)	2.24 (1.091)	2.94 (1.088)	2.59 (1.008)	.382
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค่ไหน	1.83 (0.910)	1.92 (0.973)	1.83 (0.916)	2.17 (1.129)	1.76 (0.889)	2.18 (1.131)	2.36 (1.002)	.040**
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค่ไหน	1.72 (0.872)	1.78 (0.927)	1.77 (0.968)	2.28 (1.097)	1.62 (0.865)	2.47 (1.125)	2.50 (1.185)	.000**
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบอยแค่ไหน	1.68 (0.910)	1.78 (0.938)	1.69 (0.872)	2.06 (1.071)	1.95 (1.071)	2.47 (1.179)	2.23 (1.066)	.001**

ตาราง 4.13 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	รายจ่าย							P-Value
	1	2	3	4	5	6	7	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
3. ด้านการได้รับประโยชน์								
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.51 (1.103)	2.46 (1.021)	2.58 (1.097)	2.68 (1.065)	2.52 (1.078)	3.06 (1.029)	2.77 (0.922)	.238
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.42 (1.230)	2.28 (1.109)	2.20 (1.027)	2.43 (1.281)	1.76 (1.091)	3.00 (1.369)	2.55 (1.438)	.022**
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	1.90 (1.041)	1.98 (1.025)	1.89 (0.983)	2.28 (1.228)	2.00 (1.095)	2.82 (1.510)	2.09 (0.868)	.008**
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	2.60 (1.176)	2.58 (1.185)	2.87 (1.135)	2.64 (1.150)	2.57 (1.207)	3.00 (1.275)	3.23 (1.066)	.065
4. ด้านการติดตามและประเมินผล								
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.80 (0.892)	1.80 (0.917)	1.96 (0.988)	2.23 (1.183)	1.86 (0.854)	2.41 (1.121)	2.00 (0.926)	.009**
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.83 (0.941)	1.81 (0.884)	1.97 (0.938)	2.32 (1.218)	1.86 (0.854)	2.47 (1.546)	2.14 (0.889)	.002**
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.95 (0.979)	1.96 (0.987)	2.14 (1.006)	2.38 (1.261)	1.86 (0.964)	2.47 (1.419)	2.27 (0.935)	.020**

ตาราง 4.13 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	รายจ่าย							P-Value
	1	2	3	4	5	6	7	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
4.4 ท่านมีส่วนร่วมใน การศึกษามลกระทบจาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศบ่อยแค่ไหน	1.99 (1.052)	2.00 (1.018)	2.23 (1.143)	2.43 (1.264)	1.86 (0.964)	2.29 (1.263)	2.68 (1.041)	.004**
รวม	2.01 (0.768)	2.03 (0.760)	2.11 (0.760)	2.32 (0.955)	1.99 (0.743)	2.56 (0.987)	2.39 (0.811)	.006**

หมายเหตุ: 1 แทน 5,000 บาทหรือต่ำกว่า
 2 แทน 5,001-10,000 บาท
 3 แทน 10,001-15,000 บาท
 4 แทน 15,001-20,000 บาท
 5 แทน 20,001-25,000 บาท
 6 แทน 25,001-30,000 บาท
 7 แทน 30,001 บาทขึ้นไป

จากตาราง 4.13 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
 จำแนกตามรายจ่าย พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับ
 นัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมี
 ส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มี
 ต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเสนอปัญหา โดยรายจ่าย 30,001 บาทขึ้นไป
 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วน 5,000 บาทหรือต่ำกว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 กฎระเบียบ โดยรายจ่าย 25,001-30,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วน 5,001-10,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำ
 ที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มี
 ต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลและการวางแผนจัดการ
 โดยรายจ่าย 30,001 บาทขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ
 การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรายจ่าย 25,001-30,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วน
 5,000 บาทหรือต่ำกว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยรายจ่าย 25,001-30,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และการได้รับประโยชน์ทางสังคม โดยรายจ่าย 25,001-30,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 10,001-15,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมกิจกรรม โดยรายจ่าย 25,001-30,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 5,000 บาทหรือต่ำกว่าและ 5,001-10,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้า โดยรายจ่าย 25,001-30,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 5,001-10,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การปรับปรุงแก้ไขปัญหา โดยรายจ่าย 25,001-30,000 บาทมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรม โดยรายจ่าย 30,001 บาทขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วน 20,001-25,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตาราง 4.14 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกการเป็นสมาชิกองค์กร

การมีส่วนร่วม	การเป็นสมาชิก		P-Value
	ไม่เป็น	เป็น	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ			
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.06 (1.046)	2.57 (1.085)	.000**
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อแคไหน	1.77 (0.915)	2.06 (1.037)	.000**
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อแคไหน	1.80 (0.974)	2.10 (1.041)	.000**
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.76 (0.951)	1.98 (1.057)	.002**
2. ด้านการปฏิบัติ			
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.32 (1.046)	2.66 (1.111)	.000**

ตาราง 4.14 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	การเป็นสมาชิก		P-Value
	ไม่เป็น	เป็น	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.83 (0.917)	2.05 (1.027)	.002**
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศบ่อแคไหน	1.75 (0.904)	1.94 (1.030)	.007***
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.71 (0.910)	1.92 (1.018)	.003**
3. ด้านการได้รับประโยชน์			
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	2.42 (1.071)	2.74 (1.020)	.000**
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.23 (1.155)	2.57 (1.195)	.000**
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	1.90 (1.009)	2.13 (1.132)	.004**
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	2.57 (1.173)	2.81 (1.173)	.008**
4. ด้านการติดตามและประเมินผล			
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.80 (0.929)	1.99 (0.963)	.009**
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความ ก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแค ไหน	1.82 (0.939)	2.03 (0.986)	.003**
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.90 (0.986)	2.26 (1.040)	.000**
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อแคไหน	1.94 (1.011)	2.34 (1.150)	.000**
รวม	1.97 (0.761)	2.26 (0.807)	.000**

จากตาราง 4.14 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามการเป็นสมาชิกองค์กร พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วมมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ การเป็นสมาชิกองค์กรที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล การเป็นสมาชิกองค์กรที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยทุกประเด็น โดยประชาชนที่เป็นสมาชิกองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกองค์กร

ตาราง 4.15 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การมีส่วนร่วม	ความรู้ความเข้าใจ			P-Value
	ต่ำกว่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	สูงกว่าเฉลี่ย	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
1. ด้านการตัดสินใจ				
1.1 ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.34 (1.170)	2.20 (1.002)	2.20 (1.113)	.328
1.2 ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อยแค่ไหน	2.13 (1.121)	1.80 (0.897)	1.78 (0.910)	.000**
1.3 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อยแค่ไหน	2.22 (1.189)	1.82 (0.906)	1.80 (0.948)	.000**
1.4 ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.17 (1.149)	1.75 (0.901)	1.71 (0.937)	.059
2. ด้านการปฏิบัติ				
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.51 (1.083)	2.50 (1.028)	2.32 (1.120)	.000**
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.23 (1.096)	1.83 (0.844)	1.79 (0.944)	.000**
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.12 (1.107)	1.71 (0.799)	1.74 (0.960)	.000**

ตาราง 4.15 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ความรู้ความเข้าใจ			P-Value
	ต่ำกว่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	สูงกว่าเฉลี่ย	
	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	$\bar{X}$ (S.D.)	
2.4 ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.07 (1.153)	1.71 (0.806)	1.68 (0.926)	.005**
3. ด้านการได้รับประโยชน์				
3.1 ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.72 (1.077)	2.54 (1.002)	2.40 (1.103)	.000**
3.2 ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว	2.84 (1.193)	2.38 (1.168)	2.01 (1.071)	.000**
3.3 ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ	2.38 (1.141)	1.96 (1.002)	1.77 (0.994)	.733
3.4 ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม	2.62 (1.239)	2.62 (1.140)	2.69 (1.180)	.000**
4. ด้านการติดตามและประเมินผล				
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.22 (1.040)	1.83 (0.877)	1.70 (0.897)	.000**
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.22 (1.087)	1.82 (0.849)	1.77 (0.946)	.000**
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.22 (1.128)	1.99 (0.957)	1.93 (0.997)	.007**
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน	2.19 (1.106)	2.05 (1.054)	2.01 (1.075)	.181
รวม	2.32 (0.891)	2.03 (0.688)	1.96 (0.787)	.000**

จากตาราง 4.15 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จำแนกความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีค่า P-Value ของภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ โดยประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการและการทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้ประโยชน์ทางความรู้ การได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการได้ประโยชน์ทางสังคม โดยประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมการดำเนินกิจกรรม การตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้า และการปรับปรุงแก้ไขปัญหา โดยประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 วิเคราะห์แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สำหรับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยเน้นประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนที่ศึกษา อาทิเช่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น และจากการสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ สามารถสรุปแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ควรมีการเข้าร่วมหรือเป็นสมาชิกของสมาคมหรือชมรมต่างๆ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน สมาชิกชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สมาชิกชมรมผู้เลี้ยงกุ้ง สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มตั้งจะออมทรัพย์ เป็นต้น เพื่อจะได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจของตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ด้วย

2. ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นต้น ควรเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและชุมชน

3. ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาชุมชนระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เป็นต้น ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชน โดยเสนอของงบประมาณหรือแผนสนับสนุนเพื่อการจัดตั้งองค์กรชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำหรับการบริหารจัดการองค์กรชุมชนนั้น อาจดำเนินการโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชนที่เป็นที่ประชาชนยอมรับ

4. ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นต้น ควรมีการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละพื้นที่ให้มีความยั่งยืน โดยการอบรมด้านวิชาการเกี่ยวกับการบริหารหรือการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอบรมด้านการเขียนข้อเสนอโครงการเพื่อขอเงินสนับสนุน การอบรมด้านการจัดทำแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ การอบรมด้านการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เป็นต้น เพื่อประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เข้าใจหลักวิชาการที่เป็นระบบระเบียบ แบบแผนมากยิ่งขึ้น

5. ประชาชนและชุมชนในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ควรมีการผลักดันและส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่ให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น เช่น ผู้นำเที่ยวหรือไกด์รุ่นเยาว์ นักอนุรักษ์รุ่นเยาว์ นักการตลาดรุ่นเยาว์ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในบทนี้จะเป็นการนำผลการศึกษาที่ได้จากบทก่อนหน้า เพื่อสรุปและอภิปรายผลการศึกษา ตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 61.9 มีอายุ 41-50 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.9 มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 57.6 ด้านครอบครัวส่วนใหญ่จะมีสถานภาพสมรส คือเป็นร้อยละ 79.5 โดยมีสมาชิกในครอบครัวอยู่ระหว่าง 4-6 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.3 ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิด คิดเป็นร้อยละ 81.4

ด้านสภาพเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างนั้น ส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพด้านเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 25.4 มีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทมากที่สุด มีรายจ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.6 ส่วนใหญ่จะไม่ใช่สมาชิกขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 66.9 สำหรับการทดสอบความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีค่าเฉลี่ย 8 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

สำหรับระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.07 ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ สามารถเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการได้รับประโยชน์ ด้านการปฏิบัติ ด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.38 1.98 1.96 และ 1.96 ตามลำดับ

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ดังนี้

เพศ โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน โดยการพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมี

ส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม การวางแผนการจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล เพศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมการดำเนินกิจกรรม และการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรม

อายุ โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ อายุที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเสนอปัญหา การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวางแผนจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ทางความรู้ การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมกิจกรรม

สถานภาพสมรส โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน

จำนวนสมาชิก โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ จำนวนสมาชิกที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน

ภูมิสำเนา โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ ภูมิสำเนาที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน

อาชีพ โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ อาชีพที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน

รายได้เฉลี่ย โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวางแผนจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อม การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมกิจกรรม และการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้า

รายจ่าย โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเสนอปัญหา และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลและการวางแผนจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการได้รับประโยชน์ทางสังคม การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล รายจ่ายที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่

มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมกิจกรรม การตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้า การปรับปรุงแก้ไขปัญหา และการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรม

การเป็นสมาชิกองค์กร โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ การเป็นสมาชิกองค์กรที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการได้รับประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล การเป็นสมาชิกองค์กรที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยทุกประเด็น

ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วม มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 นั่นคือ ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

การพิจารณาองค์ประกอบด้านการตัดสินใจ ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการเสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ การพิจารณาองค์ประกอบด้านการปฏิบัติ ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการและการทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาองค์ประกอบด้านการได้รับประโยชน์ ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการได้ประโยชน์ทางความรู้ การได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการได้ประโยชน์ทางสังคม การพิจารณาองค์ประกอบด้านการติดตามและประเมินผล ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันในประเด็นย่อยเกี่ยวกับการควบคุมการดำเนินกิจกรรม การตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้า และการปรับปรุงแก้ไขปัญหา

สำหรับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ควรมีการเข้าร่วมหรือเป็นสมาชิกของสมาคมหรือชมรมต่างๆ เพื่อจะได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจของตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ด้วย

2. ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและชุมชน

3. ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชน โดยเสนอของงบประมาณหรือแผนสนับสนุนเพื่อการจัดตั้งองค์กรชุมชนจากองค์กรปกครองในพื้นที่หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำหรับการบริหารจัดการองค์กรชุมชนนั้น อาจดำเนินการโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชนที่เป็นที่ประชาชนยอมรับ

4. ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแต่ละพื้นที่ที่มีความยั่งยืน โดยมีการอบรมให้ความรู้แบบบูรณาการ เพื่อประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เข้าใจหลักวิชาการที่เป็นระบบระเบียบ แบบแผนมากยิ่งขึ้น

5. ประชาชนและชุมชนในพื้นที่รอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ควรมีการผลักดันและส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่ให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยดังกล่าวมาอภิปรายผลในส่วนนี้ โดยแบ่งตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับน้อยหรือต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเนื่องมาจากพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ นอกจากนั้นบางพื้นที่ยังอยู่ใกล้เขตเมืองที่มีความเจริญอย่างมาก เช่น อำเภอเมือง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นต้น ดังนั้นประชาชนจะมีความหลากหลายและกิจกรรมพื้นฐานในเขตเมืองส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ มากกว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงทำให้การจัดกิจกรรมต่างๆ จะได้รับความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อยหรือต่ำ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและภูมิลำเนา และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้ รายจ่าย การเป็นสมาชิกองค์กรและความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ รายจ่าย การเป็นสมาชิกองค์กร และความรู้ ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เพศ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทิรา สมบัติชัย(2543) และรักษาติ วัฒนาประชากร(2541) เนื่องจาก เพศชายซึ่งส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัวจะทำหน้าที่เลี้ยงดูและหารายได้ของครัวเรือน ซึ่งจะมีการใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่นอกบ้าน ส่วนเพศหญิงซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านมีหน้าที่ในการดูแลสมาชิกในครัวเรือนให้มีความสุขสบายทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นการใช้เวลาโดยส่วนใหญ่จะอยู่ภายในบ้าน ดังนั้นจะเห็นว่าบทบาทของเพศชายในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมจะมีมากกว่าเพศหญิง

ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริภาณี สังคะพัฒน์ (2548) ชุมพล ชัยชนะ(2544) สมบัติ พิมพ์ประสิทธิ์(2543) อินทิรา สมบัติชัย(2543)และ ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ (2542) เนื่องจาก ผู้ที่มีการศึกษาสูง จะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาดำ ดังนั้นจึงให้ความสำคัญโดยการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า

รายได้ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพล ชัยชนะ(2544) กษิณาจ หลินสวัสดิ์(2543) ไกรสร วิริยะ(2543) และอินทิรา สมบัติชัย(2543) ด้วยเหตุที่ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของรายได้สำหรับภาคบริการ ดังนั้นหากสถานการณ์การท่องเที่ยวเจริญเติบโตก็จะส่งผลเชื่อมโยงต่อภาคอื่นๆในระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตตามไปด้วย ดังนั้นผู้ที่มีรายได้สูงก็จะตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวจึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย

รายจ่าย เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันภาวะค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น สังคมมีแนวโน้มที่จะปรับตัวจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งการเป็นสังคมเมืองนั้นจะทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับสังคมชนบท สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ประชาชนใช้ชีวิตและเศรษฐกิจผูกพันกับธรรมชาติและวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพลง ดังนั้นผู้ที่มีรายจ่ายสูงย่อมตระหนักถึงวิธีการต่างๆเพื่อลดภาวะค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าผู้ที่มีรายจ่ายต่ำกว่า เนื่องจากเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีต้นทุนในการผลิตบริการที่ต่ำ

การเป็นสมาชิกองค์กร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพล ชัยชนะ(2544) พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544) ไกรสร วิริยะ(2543) ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ (2542) และรักชาติ วัฒนาประชากุล(2541) ด้วยเหตุที่ว่า การเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆเป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ดังนั้นผู้ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรย่อมเข้าใจในบทบาท ความสำคัญ ประโยชน์ที่จะได้รับ จึงทำให้ผู้ที่ เป็นสมาชิกองค์กรจะให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรใดๆเลย

ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา คะเนิงกิจก้อง (2549) เบญจา จันทรและคณะ (2547) ชุมพล ชัยชนะ(2544) พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544) อินทิรา สมบัติชัย(2543) ไกรสร วิริยะ(2543)และศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์ (2542) ด้วยเหตุที่ว่าในปัจจุบันการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ สามารถใช้สื่อได้หลากหลายยิ่งขึ้น โดยจะเห็นว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นอยู่ในระดับที่สูง เมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจก็จะตระหนักและเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น จะส่งผลในประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น

ส่วนอายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ภูมิฐานะ และอาชีพ จะไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรสและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนนั้น จากสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น ส่วนใหญ่มักจะอาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ซึ่งบุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่มีความใกล้ชิด มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ดังนั้นปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรสและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จึงไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สำหรับภูมิฐานะนั้น จากการศึกษาพบว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นในสัดส่วนที่มากกว่าผู้ที่ย้ายมาจากแหล่งอื่น เนื่องจากบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาไม่ใช่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่จะเป็นแหล่งตลาดแรงงานที่มีความสำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่จึงเป็นคนท้องถิ่นมีการย้ายมาจากถิ่นอื่นเป็นจำนวนน้อย ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของประชาชนในท้องถิ่นหลากหลายอาชีพ โดยจากการศึกษาพบว่าอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชน ได้แก่ เกษตรกร ค้าขาย รับจ้างทั่วไป รับราชการ เป็นต้น ซึ่งจากภาระความรับผิดชอบในหน้าที่ของอาชีพต่างๆเหล่านี้ ทำให้ประชาชนต้องอุทิศเวลาเพื่อการประกอบอาชีพ ดังนั้นไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดจึงมีเวลาในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1) จากผลการศึกษาจะเห็นว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอยู่ในระดับน้อยหรือต่ำ ซึ่งจะเห็นว่านโยบายหรือมาตรการต่างๆที่ทางภาครัฐกำหนดขึ้นเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของภาครัฐนั้นไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นภาครัฐควรศึกษาถึงแนวทางใหม่ในการที่จะกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

2) จากผลการศึกษาจะเห็นว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ รายจ่าย การเป็นสมาชิกองค์กร และความรู้ความเข้าใจการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเลือกเจาะกลุ่มประชาชนตามลักษณะดังกล่าว โดยการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การเผยแพร่หรือสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมการเป็นสมาชิกในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง หรือการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดองค์กรชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อที่จะได้สร้างความเข้มแข็งขององค์กรตนเองแล้วการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆก็จะตามมา หรือการเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบโดยควรใช้สื่อที่ประชาชนให้ความสนใจและข้อมูลที่สื่อสารนั้นควรเป็นเรื่องที่ง่ายต่อความเข้าใจ อย่างไรก็ตามรายได้และรายจ่ายซึ่งเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจนั้นหากภาครัฐสามารถช่วยประชาชนในการเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายก็จะทำให้ประชาชนสามารถมีเวลาในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของรัฐมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยทำการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ด้วยวิธีการ SWOT เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 2) ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- 3) ควรศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

บรรณานุกรม

- กษิณาจ หลิมสวัสดิ์. (2543). การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการพึงพิงป่าชุมชนโคกสะอาด ตำบลสะแกโพรง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิตติยา คะเนิงกิจก้อง. (2549). ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา ตำบลปากอ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา.
- ไกรสร วิริยะ. (2543). การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจสังคมกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของราษฎรบ้านสวนพลู ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง. (2553). ข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. สืบค้นจาก <http://www.sklonline.com> เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2553
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). ข้อมูลจังหวัด. สืบค้นจาก <http://thai.tourismthailand.org/where-to-go/> เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2553.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2544). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549).
- คณิงนิจ ศรีบัวเยี่ยมและคณะ. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหาอุปสรรคและทางออก. สถาบันพระปกเกล้า.
- ชยกฤษณ์ นิสสัยสุข. (2548). ความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนลุ่มน้ำแม่จัน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชุมพล ชัยชนะ. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ น้ำกาฬี จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนวัฒน์ ขวัญบุญ. (2545). ศักยภาพของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: บ้านร่องกล้า อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2541). จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูงไทย-เยอรมัน
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. สำนักพิมพ์ เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.

- เบญจา จันทร และคณะ. (2547). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำแม่กลอง จังหวัดราชบุรี. รายงานวิจัย ทูลสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ปีงบประมาณ 2547.
- พรรณี จุฑานนท์ และคณะ. (2548). รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาทะเล โดยความร่วมมือของชุมชนบ้านนาทะเล หมู่ 5 ตำบลชัยภูมิ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. รายงานวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- พัชรี พงษ์ศิริ.(2541). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการจัดหางาน. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชรี สีโรรสและคณะ. (2546). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. มูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชัย เอกศิริพงศ์. (2543). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน; กรณีศึกษาชุมชนบ้านหลุง ตำบลสระจรเข้ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พลาภ สิงห์เสนีและคณะ. (2545). การมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาการแก้ปัญหาสารพิษในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด. สถาบันพระปกเกล้า.
- รักษาดิ วัฒนาประชากุล. (2541). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่ากลางดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิมล จิโรจพันธ์และคณะ. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์. (2542). ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบัติ พิมพ์ประสิทธิ์. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนพระพุทธรบาทน้อย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพรรณัน จุณศักดิ์ศรี. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ศึกษาเฉพาะกรณีหาดราไวย์ชุมชนตำบลขอนแก่น อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สิราณี สักกะพัฒน์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อินทิรา สมบัติชัย. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาบ้านสวนพดู(พุด่อ) และป่าอู ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อรทัย ก๊กผล. (2546). **Best Practices** ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน. วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.

ภาคผนวก

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยทักษิณ อ.เมือง จ.สงขลา

1 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม
เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้น เพื่อใช้เก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัย

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงบน O และกรอกข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

O1. ชาย

O2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพในครัวเรือน

O1. หัวหน้าครัวเรือน

O2. ผู้แทนหัวหน้าครัวเรือน

4. ระดับการศึกษา

O1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	O2. มัธยมศึกษาตอนต้น
O3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	O4. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
O5. ปริญญาตรี	O6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพหลัก

O1. เกษตรกร (ระบุ.....)	O2. ก้าขาย
O3. รับจ้างทั่วไป	O4. รับราชการ/พนักงานของรัฐ
O5. พนักงานบริษัทเอกชน	O6. อื่นๆ (ระบุ.....)

6. สถานภาพสมรส

O1. โสด	O2. สมรส
O3. หย่าร้าง / หม้าย	

7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน(รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)

8. ภูมิลำเนา

O1. เป็นคนท้องถิ่นโดยกำเนิด
O2. ย้ายมาจากพื้นที่อื่น (ระบุ.....)

9. ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่หรือชุมชน.....ปี

10. ท่านเป็นสมาชิกหรือองค์กรกลุ่มใดบ้าง

O1. ไม่เป็น
O2. เป็น (ระบุ.....)

11. รายได้ของครัวเรือน.....บาทต่อเดือน

12. รายจ่ายของครัวเรือน.....บาทต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงบน O ที่ท่านเห็นว่าถูกต้องและตรงกับท่านที่สุด

รายการ	ใช่	ไม่ใช่
13. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและธรรมชาติเป็นหลัก		
14. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว		
15. การท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
16. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด		
17. ป้ายสื่อความหมายในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มีความจำเป็น เนื่องจากนักท่องเที่ยวรู้ดีอยู่แล้ว		
18. การเก็บหินแปลกๆ พันธุ์ไม้หายากและสัตว์ป่าออกไปศึกษาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
19. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น		
20. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น		
21. การส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเป็นไกด์หรือผู้นำเที่ยวจัดว่าเป็นการกระจายรายได้ให้ท้องถิ่น		
22. การชักจูงให้นักลงทุนต่างถิ่นมาพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเป็นการทำให้เกิดความยั่งยืน		

23. ท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

O1. เคย

O2. ไม่เคย(ข้ามไปตอบตอนที่ 3)

24. ท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อใด และมีความถี่เพียงใด

การได้รับข่าวสาร	ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร(ครั้งต่อเดือน)		
	1-5 ครั้ง	6-10 ครั้ง	มากกว่า 10 ครั้ง
1. โทรทัศน์			
2. วิทยุ			
3. หนังสือพิมพ์/วารสาร/นิตยสาร			
4. เอกสารราชการ/ประชุม/อบรม/สัมมนา			

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

หมายเหตุ: การมีส่วนร่วมของประชาชนในที่นี้ หมายถึง การที่ประชาชนได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การปฏิบัติ การได้รับประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงบน O ที่ท่านเห็นว่าถูกต้องและตรงกับท่านที่สุด

- 5 หมายถึง ระดับของการมีส่วนร่วมมากที่สุด
 4 หมายถึง ระดับของการมีส่วนร่วมมาก
 3 หมายถึง ระดับของการมีส่วนร่วมปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับของการมีส่วนร่วมน้อย
 1 หมายถึง ระดับของการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับของการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
ด้านการตัดสินใจ					
25. ท่านเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
26. ท่านได้เสนอปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในที่ประชุมบ่อยแค่ไหน					
27. ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการประชุมบ่อยแค่ไหน					
28. ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
ด้านการปฏิบัติ					
29. ท่านมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
30. ท่านมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
31. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
32. ท่านทำหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับของการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
ด้านการได้รับประโยชน์					
33. ท่านได้รับประโยชน์ทางด้านความรู้จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
34. ท่านได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น ขายสินค้า นำเที่ยว					
35. ท่านได้รับประโยชน์ทางสังคมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น เป็นผู้ นำ เป็นกรรมการ					
36. ท่านได้รับประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน เช่น การมีแหล่งน้ำสะอาด การมีบรรยากาศที่สวยงาม					
ด้านการติดตามและประเมินผล					
37. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
38. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
39. ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					
40. ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ่อยแค่ไหน					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

41. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม